

Üniversiteli Gençlerin Türk Dünyası Tasavvuruna İlişkin Yaklaşımları

Kadri AĞGÜN¹, Könül MAMMADOVA², Fadıl ŞİRAZ³,
Muhammet Aykuthan ULUSOY⁴, Recep KAHRAMANOĞLU⁵ ve Erdal BAY⁶

Öz

Türk Dünyası Dijital Vatandaşlık (TUDVA) Projesi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öncülüğünde Türk Dünyasında "aynılıklar ve benzerliklerden" yola çıkılarak Gaspıralı'nın "dilde, fikirde, işte birlik" düsturuna uygun olarak "eğitimde birlik" amaçlamaktadır. TUDVA, farklı öğretim dönemlerinde Türk dünyasının farklı bölgelerinden gençlerin 14 haftalık çevrimiçi ortamda eğitimler aldığı sosyokültürel bir projedir. Projenin amacı, Türk dünyası gençlerinin gelecek tasavvurunda ortak hareket etme kapasitelerinin gelişimine katkı sağlamaktır. Proje kapsamında Türk Dünyası tasavvuruna ilişkin bilişsel farkındalık, tutum ve görüşleri belirlenmek istenmiştir. Betimsel tarama yöntemi kullanılan araştırmada proje ekibi tarafından geliştirilen Türk Dünyası Birliği Algısı anket formu çevrimiçi olarak iki ayrı dönemde uygulanmıştır. Tamamlanan anketlerden I uygulama döneminde 1476, II uygulama döneminde ise 766 olmak üzere toplamda 2242 anket analize tabi tutulmuştur. I ve II uygulamada elde edilen sonuçlar karşılaştırmalı olarak sunulmuştur. Araştırma sonucunda, gençlerin "Türk dünyası birliğinin kurulmasına ilişkin inanç düzeylerinin yüksek olduğu, birliğin kurulacağına inandıkları ortaya çıkmıştır. Araştırmada, Karabağ zaferindeki Azerbaycan-Türkiye dayanışması önemli gelişme olarak tanımlanmıştır. Ayrıca, Türk Devletler Teşkilatı'nın kurulması, Azerbaycan'da düzenlenen TEKNOFEST, Özbekistan ile gelişen olumlu ilişkiler, Zengezur Koridorunun açılması önemli gelişmeler olarak belirtilmiştir. Sonuç olarak Türk dünyasındaki gençlerin Türk dünyasının geçmişi, bugünü ve yarınına ilişkin bilişsel farkındalık, tutum ve görüşlerinin olumlu olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dünyası, Dijital Vatandaşlık, Eğitimde Birlik

Approaches of University Students to the Turkic World Vision

Abstract

The Turkic World Digital Citizenship (TUDVA) Project, spearheaded by Kyrgyz-Turkish Manas University, exemplifies the power of digital education in fostering unity and collaboration among youth from Turkic regions. Grounded in Gaspıralı's principle of "unity in language, idea, and work," the project brought together nearly 20,000 young individuals for a 14-week online program. The initiative focused on developing participants' capacity to contribute to a shared vision of the Turkic World's future. Key objectives included assessing participants' cognitive awareness, attitudes, and opinions about the past, present, and future of the Turkic World. Insights from a survey of 2,242 participants indicated a widespread belief in the necessity of a Turkic World Union and confidence in its eventual realization. The TUDVA Project highlights the potential of digital platforms to cultivate a collective identity while addressing historical and geopolitical challenges. It serves as a testament to the ability of education to unite diverse communities around common goals, advancing the vision of a unified Turkic World.

Keywords: Turkish World, Digital Citizenship, Unity in Education

Atıf İçin / Please Cite As:

Ağgün, K., Mammadova, K., Şiraz, F., Ulusoy, M. A., Kahramanoğlu, R. ve Bay, E. (2025). Üniversiteli gençlerin Türk dünyası tasavvuruna ilişkin yaklaşımları. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14 (2), 555-578. doi:10.33206/mjss.1572394

Geliş Tarihi / Received Date: 23.10.2024

Kabul Tarihi / Accepted Date: 27.12.2024

¹ Dr. - Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, kadri.aggun@manas.edu.kg, ORCID: 0000-0003-1432-7656

² Dr. - AMEA Folklor Institutu, konulsurxayqizi27@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9041-4957

³ Dr. Öğr. Üyesi - Ondokuz Mayıs Üniversitesi, fadilsiraz@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-5478-7529

⁴ Dr. Öğr. Üyesi - Kilis 7 Aralık Üniversitesi, aykuthan.ulusoym@kilis.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0045-3942

⁵ Doç. Dr. - Gaziantep Üniversitesi, recepkaahramanoglu@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6670-8165

⁶ Prof. Dr. - Gaziantep Üniversitesi, erdalbay@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-3167-9987

Giriş

Türk milleti Tevrat'tan ve İbn Haldun'dan nakledildiğine göre Hz. Nuh'un oğlu Yafes'in Türk adındaki oğluna dayanmaktadır (Kitapçı, 2001). Ortaçağ kaynaklarında Türkler Turan tipini temsil eden Orta Asya, Maverâünnehir ve diğer yakın doğu Türkleri beyaz tenli, koyu parlak gözlü, değirmi yüzlü (ay yüzlü, badem gözlü), endamlı, sağlam yapılı erkek ve kadınlarıyla güzelliğe örnek insanlar topluluğu olarak nitelendirilmektedirler (Kafesoğlu, 1999). Türk kelimesi ilk defa Göktürkler zamanında kullanılmış olup, zamanla Türk soyuna mensup ve Türkçe konuşan bütün toplulukların genel adı olmuştur.

Türk Dünyası, bazılarına göre 20. yüzyılın sonları ve 21. yüzyılda tüm Türk milletleri için kullanılan coğrafi ve kültürel bir kavramdır. Bu görüşe rağmen Türk Dünyasının sınırlarının hangi kriterlere göre (soy, dil, bağımsızlık vb.) belirleneceği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Günümüzde Türk Dünyası coğrafyası 17-130 doğu boylamları ile 30-65 kuzey enlemleri arasında Avrupa ile Asya kıtalarında orta kuşakta yer almaktadır. Bu koordinatlarda en doğusu ile en batısı arasında 452 dakikalık (7 saat 32 dakika) zaman farkı bulunmaktadır. En güney ve en kuzey uç noktaları arasında ise kabaca 3885 km. mesafe bulunmaktadır. Türk Dünyası coğrafyasının en doğu ve kuzey noktasında Saha/Yakut Türkleri yaşamaktadır. Rusya'ya bağlı Saha/Yakut Özerk Cumhuriyetinin başkenti de olan Yakutsk şehri Lena ırmağının kenarında 62 kuzey, 130 doğu koordinatlarında yer almaktadır. Türk Dünyası coğrafyasının en güney ucunda Kaşgay Türkleri yaşamaktadır. İran'ın güneyinde Basra Körfezinin kuzey doğusunda Zağros dağları bölgesi Kaşgay Türklerinin yaşam alanıdır. Bölgenin en önemli şehri olan Şiraz 30 Kuzey enlemi-52 doğu meridyeni koordinatlarındadır. Türk Dünyası coğrafyasının en batısında Balkan Türkleri yaşamaktadır. Bölgede Türk nüfusunun ve kültürünün yoğun olarak bulunduğu en batıdaki şehirlerden biri Bosna-Hersek cumhuriyetindeki Mostar şehridir (Şahin, 1999).

Türk Dünyası olarak tanımladığımız bu coğrafi sınırlar, bağımsız Türk devletlerini (Türkiye, KKTC, Azerbaycan, Kazakistan, Türkmenistan, Özbekistan ve Kırgızistan), Özerk Türk Cumhuriyetlerini (Doğu Türkistan, Tataristan, Çuvaş, Başkurdistan, Saha-Yakutistan, Altay, Karaçay, Gagauz, Balkar gibi) ve diğer devletler (İran- Irak- Suriye- Afganistan- Balkan ülkeleri gibi) içerisinde Türklerin yaşadığı coğrafyaları ifade eder (Uçar, 2007). Bu coğrafi sınırların dışında kalsa da geçen yüzyıl ortalarında işçi göçü olarak özellikle Türkiye'den Orta ve Batı Avrupa ülkelerine gitmiş önemli bir Türk nüfusu bulunmaktadır.

Türk Dünyasıyla ilgili yakın dönemde birçok aktüel gelişme yaşanmıştır. 21 Aralık 1991 yılında gerçekleştirilen Alma Ata Zirvesi'nde, Bağımsız Devletler Topluluğu kurulması kararı alınmıştır. Birlik'teki beş Türk devleti olan Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan bağımsızlıklarını ilan etmiştir. Türk dünyasında devletler ve diğer soydaşlar arasında kültürel, diplomatik ekonomik pek çok alanda ilişkiler devam etmektedir. 3 Ekim 2009'da Nahçıvan Antlaşması ile Türk Konseyi (Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi) kurulmuş olup Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye konseyin kurucu devletleridir. Konseyin ismi 2018 yılında Türk Keneşi olarak değiştirilmiştir. Türk Keneşi'ne Özbekistan 2019'da üye olurken; Macaristan 2018 yılında, Türkmenistan ise 2021 yılında gözlemci üye olarak katılmıştır. Yine 12 Kasım 2021 tarihinde yapılan İstanbul zirvesinde Türk Keneşi'nin adı Türk Devletleri Teşkilatı olarak değiştirilmiştir. Türk Devletleri Teşkilatı tarafından "2040 Türk Dünyası Vizyon Belgesi" yayımlanmış olup bu belge Türk dünyası için çok çok önemli stratejileri barındırmaktadır.

Yukarıda açıklandığı gibi, dünyanın farklı yerlerinde varlıklarını sürdüren Türkler birbirleriyle olan bağlarını devam ettirmişlerdir. Bu bağlar ve birlikteliğin bazı olumsuz sosyal ve politik engellerle karşılaştığı durumlar da mevcuttur. Türkiye'de üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmalarda gençlerin Türk Dünyasına ilişkin farkındalıklarının düşük olduğu görülmektedir (Topal ve Sezer, 2016). Bölünmüşlüklere rağmen, toprak anlamında bütünleşme olmasa bile aynılıkları ve benzerlikleri olan Türklerin eğitim, kültür, tarih, ekonomi gibi alanlarda ortak paydada hareket etmeleri çok önemlidir. Bu anlamda romantik bir düşünceye sahip olmadan ortak paydada hareket edebilme kapasitesinin gelişimi için Atatürk'ün de belirtmiş olduğu dil, tarih, eğitim ve ekonomi alanlarında kültürel köprülerin kurulması gerekmektedir. İsmail Gaspıralı'nın "Dilde, Fikirde, İşte Birlik" düsturu bu noktada çok önemlidir. Gaspıralı'nın fikrinin gerçekleşmesinde "eğitim" anlamında birliktelik önemlidir (Erol, 1999). Eğitimde birliğin en önemli unsurlarından biri de ortak eğitim programları geliştirilmesidir.

21. yüzyılda küreselleşme ve teknolojik dönüşümün etkisi altında vatandaşlık anlayışında da değişim ve dönüşüm yaşanmaktadır. İnsanların iletişimi, devletle olan işleri, bankacılık, alışveriş vb. birçok alanda olduğu gibi eğitim-öğretimde dijital bir dönüşüm mevcuttur. Bu bağlamda Marshall'ın vatandaşlık yaklaşımına yeni vatandaşlık yaklaşımları eklenmiş "anayasal vatandaşlık, dünya vatandaşlığı, Avrupa

vatandaşlığı ve dijital vatandaşlık” gibi yeni kavramlar ortaya çıkmıştır (Ersoy, 2013, s. 70). Dijital vatandaşlık, en genel kapsamda çevrimiçi ortamda etkin katılımı uygun davranış normları olarak ifade edilmektedir (Karaduman ve Öztürk, 2014). Dijital vatandaşlığın alt boyutları olan dijital erişim, dijital ticaret, dijital iletişim, dijital okuryazarlık, dijital etik, dijital hukuk, dijital güvenlik, dijital sağlık ve dijital haklar-sorumlulukların Türk dünyası dijital vatandaşlık uygulaması için harekete geçiriliyor olması önemlidir (Sönmez ve Ünver, 2020). Türk dünyası dijital vatandaşlık çalışmalarının eğitimde birlik gelecekte birlik düşünceleri ile yapılması geleceğe köprü olacaktır. Çünkü dijital Türk dünyası vatandaşlığı, dijital dünyanın sınırları kaldırdığı günümüzde artık hedefleri bir olan Türk dünyasının birlik ve beraberliğinin teminatı haline gelecektir. Şüphesiz diğer gelişmelere de bağlı olarak Türk dünyasında bireylerin, özellikle gençlerin olaya bakışı önem arz etmektedir.

Türk Dünyası Dijital Vatandaşlık TUDVA Projesi temelleri daha öncelerden atılmasına rağmen 2021 Güz döneminde Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi yürütücülüğünde hayata geçirilmiş; sonraki dönemlerde de Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde ders olarak programa eklenmiştir. Ek olarak 2021-2022 Bahar döneminde Türkiye koordinatörlüğünde ve Amasya Üniversitesi yürütücülüğünde; 2023-2024 Güz döneminde Azerbaycan ülkesinin koordinatörlüğünde ve Malatya İnönü Üniversitesi yürütücülüğünde devam etmiştir. Projeye iki dönemde toplamda 20.000’e yakın başvuru yapılmış bu kapsamda yürütölen dersler, söyleşiler ve diğer faaliyetler çerçevesinde başarıyla devam ettirilmiştir. Proje kapsamında ortaya çıkan Türk Dünyası Dijital Vatandaşlığı dersi halen Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde okutulmaktadır.

Proje çerçevesinde son dönemde verilen dersler *Türk Dünyası Dijital Vatandaşlığı, 21. Yüzyıl Bağlamında Türk Dünyası ve Güncel Gelişmeler, Dünyü ve Bugünüyle Türk Dünyası Coğrafası, Türk Tarihinde Yolculuk, Türk Dünyasında Ortak Değerler (Gelenek, Görenek ve İnanışlar), Türk Dünyasında Kadın ve Aile, Türk Müzik Kültürü, Türk Dünyasında Bilimin Köşe Taşları* olarak belirlenmiştir. TUDVA projesi kapsamında eğitim programının geliştirilmesi sürecinde ihtiyaca uygun dersler güncellenmektedir. Ek olarak dijital içerik üretme ve diğer alanlara yönelik yedi atölye gerçekleştirilmiştir. Dersler Türkiye ve diğer ölkelerden alan uzmanları, alanda görev yapan kurum ve kuruluş yetkilileri tarafından çevrimiçi olarak işlenmektedir. Derslere 15 bölgeden katılım-olmaktadır. Dersler kayıt altına alınarak daha sonra izlemeye imkân verecek şekilde web sitesine (www.tudva.org) ve Youtube kanalına yüklenilmiştir. Proje katılımcıları Türk Dünyasından 15 değişik bölgeden oluşmakta ve katılımcıların çoğunluğunu üniversite öğrencileri, mezunlar, akademisyenler ve çalışanlar oluşturmaktadır. TUDVA projesi kapsamında eğitim programının geliştirilmesi sürecinde ihtiyaca uygun dersler güncellenmektedir.

TUDVA projesi kapsamında hazırlanan eğitim programı vasıtasıyla gençlerin farklılıklar yerine aynılıklar, benzerlikler noktasında ortak paydada hareket etme kabiliyetinin geliştirilmesine çalışılmaktadır. Türk dünyasından her gencin “aynılıklarımız, benzerliklerimiz var aslında biz aynımışız!” düşüncesine sahip olması beklenmektedir. Bu bağlamda geleceğe yön verecek üniversite öğrencilerinin farklı kültürlerle ilişkin bakış açısı kazanabilmeleri, yalnızca kendi kültürünü değil aynı zamanda karşı kültürleri de anlayarak, kültürler arasındaki sadece farklılıkları değil, aynılıkları, benzerlikleri de kavrayabilmeleri için çalışmaların yapılmasının önem kazandığı söylenebilir. Türk Dünyası Dijital Vatandaşlık projesi amacı çerçevesinde gerçekleştirilmekte olan eğitim-öğretim faaliyetleri ve diğer etkinliklere ek olarak Türk dünyasındaki gençlerin Türk dünyasına yönelik algılarının da proje bağlamında ortaya konulması gerekmektedir. Türk dünyası gençlerinin değişik bölge ve coğrafyalarda değişik devletlerde yaşıyor olması Türk dünyası hakkında, özellikle gençlerin algılarının ortaya konulması gerekmektedir (Alimbekov, 2002). Bu konuda yapılan bazı araştırmalar bireylerin Türk dünyasına yönelik algılarını ortaya çıkarmaya çalışmaktadır (Alım, 2009; Taşkaya, 2014; Bay, Alimbekov, Mete, Cücük, Yokuş, 2017). Bu çerçevede dijital değişim ve dönüşüm çerçevesinde öncelikle Türk dünyasında dijital vatandaşlık ile ilgili farkındalığın ortaya konulması gerekmektedir. Türk dünyası gençlerinin hem Türk dünyası hakkında farkındalıkları ve Türk dünyasının geleceğine yönelik güncel bakış açılarının ortaya konulması bu çalışmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, *Türk dünyasının farklı bölgelerinden TUDVA projesine katılan gençlerin Türk dünyasının dünyü, bugünü ve yarınlarına ilişkin bilişsel farkındalık ve görüşlerini* belirlemektir. Bu bağlamda aşağdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

1- Katılımcıların Türk dünyasının dünyü ve bugününe ilişkin bilişsel farkındalıkları ve görüşleri nedir?

- Türk Dünyası ve Türk dünyası vatandaşlık tanımlamaları nedir?
- Türk Dünyası Vatandaşlığı” kavramı neyi çağırıştırılmaktadır?

- Türk Dünyası hakkındaki bilgi düzeyleri nasıldır?
 - Yakın çevreleriyle Türk Dünyası hakkında iletişimde bulunma durumları ne düzeydedir?
 - Türk dünyasının en çok hangi özellikleri ile övünmektedirler?
 - Türk dünyası ile ilgili kurum ve kuruluşların etkililiği hakkındaki düşünceleri nelerdir?
 - Türk dünyasının birlikteliğine katkı sağladığına inandıkları gelişmeler nelerdir?
 - Türk Dünyasına okumak/çalışmak için gitmek istekleri nedir?
 - Türk dünyasından bir ülkeye ziyarette bulunmuşlar mıdır?
- 2- Katılımcıların Türk dünyasının geleceğinin tasavvuruna ilişkin bilişsel farkındalıkları ve görüşleri nedir?
- Türk dünyası birliğinin kurulup- kurulmamasına ilişkin inançları ne düzeydedir?
 - Türk dünyası birliğinin kurulmasına dair beklentileri ne düzeydedir?
 - Türk dünyası birliğinin ne zaman kurulacağına ilişkin inançları ne düzeydedir?
 - Türk birliğinin kurulmasının önündeki engeller nelerdir?
 - Kurulacak Türk Dünyası Birliğinin var olan birliklerle kıyaslanmaları nasıldır?
 - Türk dünyası birliğinin kurulması durumunda yapılacak referandumdaki tutumları nasıldır?
 - Türk dünyasının geleceğinde başarılı olunmasını sağlayacak etkenler nelerdir?
- 3- Katılımcıların TUDVA projesi hakkındaki tutum, görüş ve önerileri nedir?
- Türk Dünyasına-TUDVA Projesine yönelik ilgileri hangi yöndedir?
 - TUDVA projesine dâhil olup olmama durumları nedir?
 - TUDVA projesi kapsamında alınan dersler Türk Dünyasına yönelik bakış açılarını değiştirmiş midir?
 - TUDVA projesi Türk Dünyasının bir parçası olup olmaması düşüncesini sağlamakta mıdır?
 - TUDVA projesi kapsamında alınan dersler nasıl bir katkı sağlamıştır?
 - TUDVA projesinin uygulanmasına yönelik önerileri nelerdir?
 - TUDVA projesi kapsamında yapılan duyuru ve bilgilendirmeler yeterli düzeyde midir?
 - TUDVA projesi kapsamında sorunlara ve eksiklere müdahale yeterli düzeyde midir?
 - TUDVA projesi kapsamında eğitimin verildiği dijital ortam yeterli midir?
 - TUDVA projesinde yer alma sebepleri nelerdir?

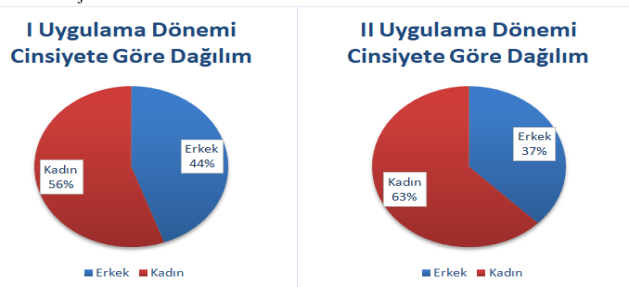
Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma modeli betimsel tarama modelidir. Betimsel tarama geniş gruplar üzerinde yapılan ve gruptaki bireylerin bir olguya yönelik görüşlerini ve tutumlarını ortaya çıkarmayı sağlayan araştırma modeli olarak tanımlanmaktadır (Karakaya, 2012). Bu kapsamda TUDVA projesine katılım sağlayan gençlerin Türk dünyası ile ilgili bilişsel düzeyleri, algıları, farkındalık düzeyleri ve görüşleri incelenmekte projeye yönelik görüş ve önerileri ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

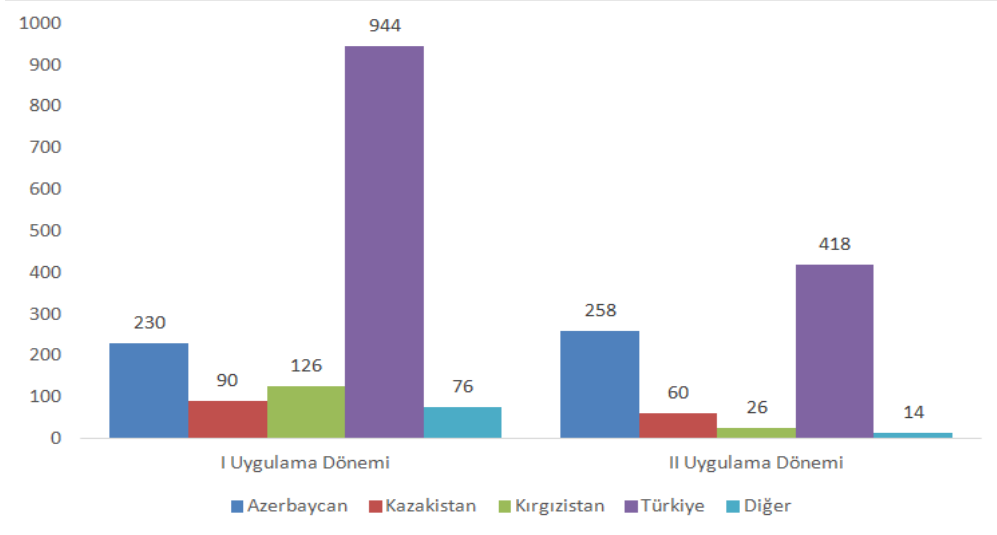
Evren ve Örneklem

Bu çalışmada örneklem TUDVA Projesi katılımcıları ve Türk dünyasından katılımcılardan oluşmaktadır. Örneklem TUDVA katılımcıları ve Türk dünyası gönüllüleri değişik coğrafya ve Türk bölgelerinde yaşamaktadırlar. Anket bu kapsamda uygulanmıştır. I. Uygulama döneminde ankete Türk dünyasının 15 farklı bölgesinden 1476 kişi, II. Uygulama döneminde ise 766 kişi görüş bildirmiştir. Bu araştırmanın iki döneminde toplamda 2242 (1476+766) kişi görüş bildirmiştir. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı (%) Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Katılımcıların I ve II Uygulama Döneminde Cinsiyete Göre Dağılımı

şekil 1’de oranları verilen I uygulama döneminde erkekler 652, kadınlar 824 (dönem toplamı 1476); II uygulama döneminde ise erkekler 290; kadınlar ise 486 (dönem toplamı 766) kişi toplamda 2242 katılım sağlanmıştır. Anket doldurma ve tamamlama I ve/veya II TUDVA dersi alan öğrenciler için 2024 Ekim ayında gerçekleşmiştir. Anket Türkiye, Kazakistan, Kırgızistan Türkçesine ek olarak Rusça dilinde hazırlanarak elektronik form şeklinde uygulanmıştır. Anketi dolduranların büyük çoğunluğu Türkiye Türkçesi ile doldurmuşlardır. Ankete katılanlar Türkçenin Kazak ve Kırgız lehçeleriyle de anketi tamamlamış; ayrıca Rusça anket de az oranda doldurulmuştur. Katılımcılar Türk Dünyasının farklı 15 bölgesinden olmakla birlikte bu bölgeleri de içine alan ölkeler şekil 2’de görölmektedir.

şekil 2. Anket Katılımcılarının Ölkelere Göre Dağılımı

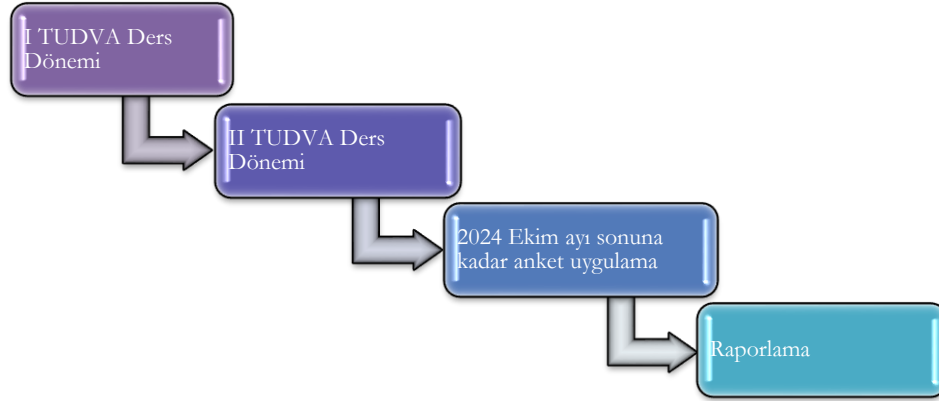
I ve II anket uygulama dönemlerinde katılımcıların çoğunluğu Türkiye’den olmakla birlikte Azerbaycan, Kırgızistan, Kazakistan ve diğer ölkelerden de katılım sağlandığı görölmektedir.

Veri Toplama Aracı

Yapılan araştırmada Türk dünyası birliği algısı bilişsel farkındalık, algı ve tutuma yönelik görüşleri ortaya koymak için araştırmacılar tarafından anket geliştirilmiştir. Anket Türk dünyası, sosyal bilimler ve eğitim bilimleri alan yazın taraması sonucu hazırlanmıştır. Hazırlanan anket soruları Türkiye, Azerbaycan ve Kırgızistan’dan bir profesör, iki doçent ve bir dr.öğr. üyesi derecesine sahip alan uzmanları tarafından kapsam, içerik ve dil bakımından incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda Anket 27 soru olarak Türkiye Türkçesi ile hazırlanmıştır. Anket soruları çoktan seçmeli (tek seçenek seçilerek), çoktan seçmeli (oklu seçenek seçilerek), Likert tipi ve evet hayır seçenekli olarak uygulanmıştır. Anket üç bölümden oluşmaktadır. *Birinci bölüm* katılımcı bilgilerini ve Türk dünyasının dünü ve bugününe ilişkin bilişsel farkındalıkları ve görüşlerini, *ikinci bölüm* katılımcıların Türk dünyasının geleceğinin tasavvuruna ilişkin bilişsel farkındalıkları ve görüşlerini, *üçüncü bölüm* ise katılımcıların TUDVA Projesi hakkında ilgileri ve görüşlerini ortaya koymaya yöneliktir. Türkiye Türkçesi ile hazırlanan anket Kazakistan ve Kırgızistan lehçeleri ile Rusça diline dil uzmanları tarafından tercüme edilmiştir. Türk Dünyası Birliği Algısı Anketi Türkiye Türkçesi, Kırgızistan, Kazakistan Türkçeleriyle Rusça dillerinde geliştirilerek iki ayrı katılımcı grubuna google form aracılığıyla uygulanmıştır. TUDVA katılımcılarının 15 ayrı Türk bölge ve ölkesinden olmasından dolayı anket evrimii olarak doldurulmuştur.

Veri Toplama Süreci

Türk Dünyası Birliği Algısı Anketi ile veri toplama süreci başlatılmıştır. Araştırma kapsamında veri toplama süreci şekil 3’te görölmektedir.

* Verilerin karşılaştırılması ve raporlama

Şekil 3. Veri toplama süreci

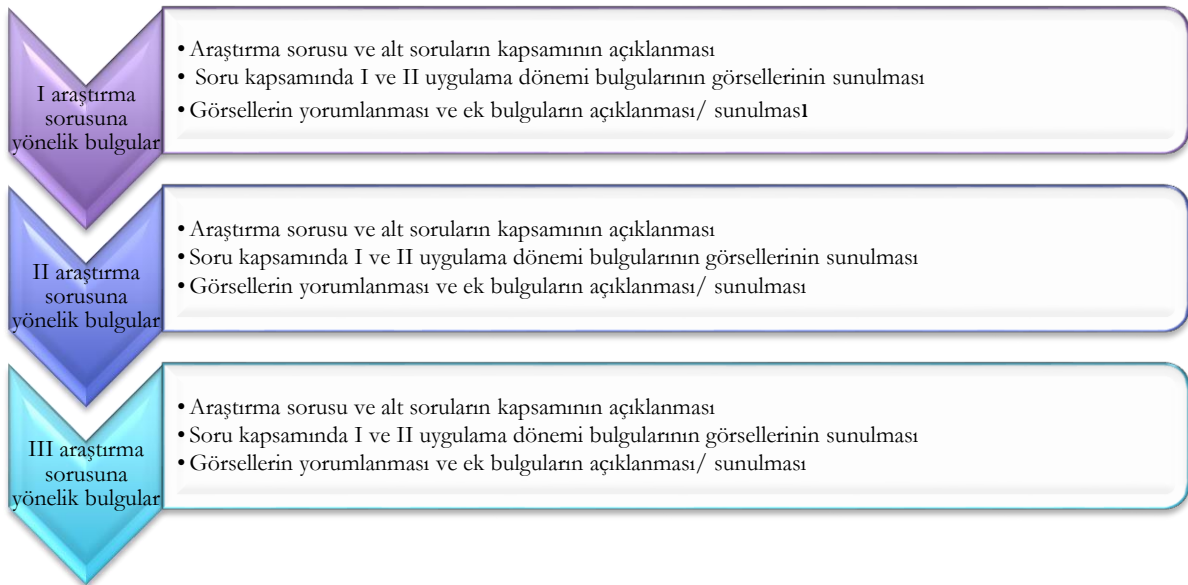
Şekil 3'te görüldüğü üzere uzun süreli veri toplamayı kapsayan bu çalışmada önce TUDVA dersleri iki ayrı dönemde gerçekleştirilmiş, daha sonra anket uygulanmış ve veriler toplanmıştır. Anket verilerinin analizi ise son aşamada gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı katılımcıları ardışık olmayarak, ihtiyaç halinde çevrimiçi toplantılar gerçekleştirmişlerdir. Araştırmanın her aşamasında alan uzmanları ve akademisyenler sürekli bilgi alışverişinde bulunmuş; birden fazla uzmanın görüş ve değerlendirmesiyle kararlar alınmıştır.

Veri Analizi

Anketle ilgili veriler SPSS 21 ile çözümlenmiş; yüzde ve frekanslar bağlamında veriler analiz edilmiştir. Ankette bulunan Türk dünyası birliğine yönelik sorulara verilen cevaplarda bu araştırma çerçevesinde anlamlı veri oluşmadığından dolayı anket çözümlemesi 25 soru üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın birden fazla araştırmacı tarafından gerçekleştirilmesi, sürekli görüş alış-verişinde bulunulması, anketle ilgili kontrollerin dış uzmanlar tarafından gerçekleştirilmesi geçerlik ve güvenilirliğe yönelik uygulamalardır.

Bulgular

Bulgular, TUDVA Projesi kapsamında derslere katılımcılar tarafından doldurulmuş Türk Dünyası Birliği Anketi verilerine dayanmaktadır. Projenin I ve II. dönemde uygulanan Türk Dünyası Birliği Anketine ait bulgular ilgili araştırma sorusu kapsamında birlikte sunulmakta ve karşılaştırma yapılarak yorumlanmaktadır. Bulguların sunulması Şekil 4'te görülmektedir.

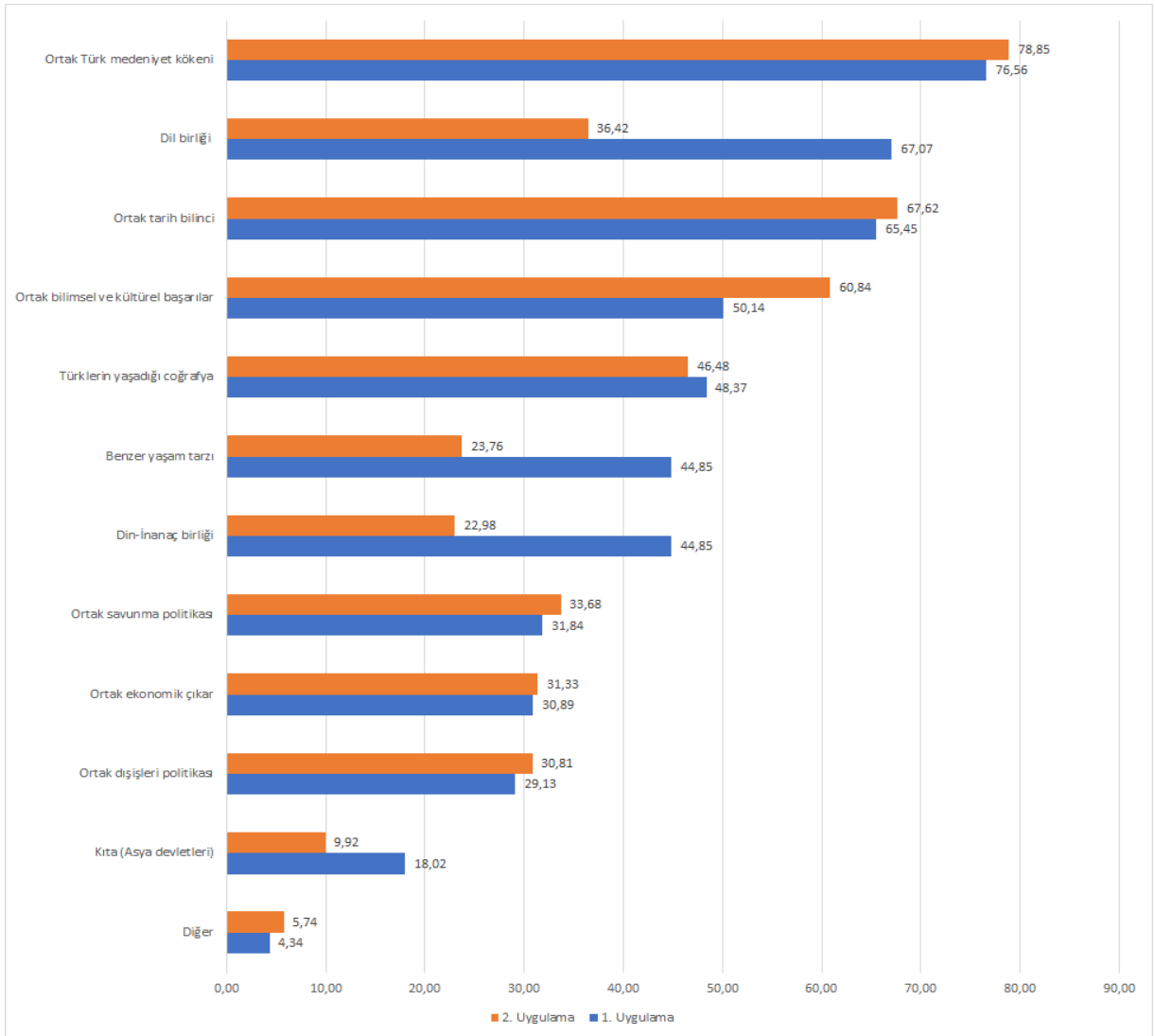
Şekil 4. Araştırma bulgularının sunulması

Birinci Araştırma Sorusu ile İlgili Bulgular

Araştırmada ilk olarak Türk dünyasının d n  ve bugününe ilişkin katılımcıların bilişsel farkındalık ve görüşleri belirlenmek istenmiştir. I ve II uygulama dönemleri verileri karşılaştırılarak bulgular sunulmaktadır. Alt sorulardan bazılarında katılımcılar birden fazla seçeneği, diğerlerinde tek seçeneği işaretleyebilmektedir. Bu durum ilgili soru ile bölümde belirtilmektedir. Elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

1. *Katılımcıların Türk dünyası ve Türk dünyası vatandaşlık tanımlamaları nedir?*

Katılımcılar ‘‘Türk Dünyası’’ kavramından ne anlıyorsunuz, sorusuna birden fazla seçeneği tercih ederek görüşlerini ortaya koymaktadırlar. Bu soruya I ve II uygulama döneminde de en fazla *ortak Türk medeniyeti kökeni* seçeneğini seçmektedirler. şekil 5’te Türk Dünyası hakkında tanımlamaların ne kadar tercih edildiği görülmektedir.

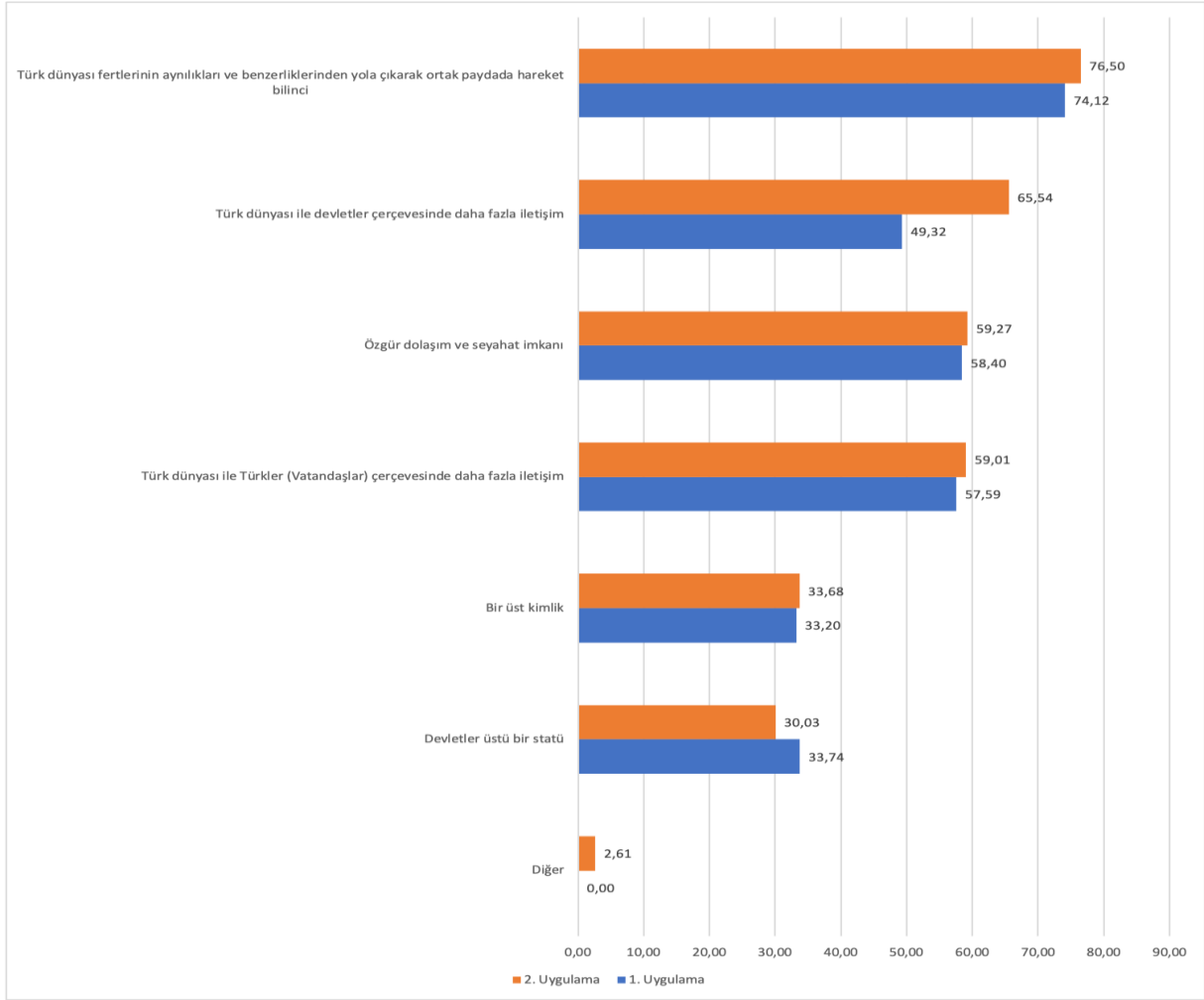

şekil 5. *Türk Dünyası nedir, sorusuna yağılan tanımlamalar*

şekil 5’te görüldüğü üzere her iki dönemde de katılımcılar Türk Dünyası denilince en fazla ‘‘ortak Türk medeniyeti kökeni’’ seçeneğini seçmişler ancak dil birliği seçeneğini II dönemde daha az seçmişlerdir. Dil birliği tanımlamasının II uygulama döneminde daha az seçilme nedeni II dönemde farklı Türk devletlerinden katılımcı oranlarının daha fazla olmasından kaynaklanabilir.

2. *Türk Dünyası Vatandaşlığı’’ kavramı size neyi çağrıştırıyor?*

Katılımcılar ‘‘Türk Dünyası Vatandaşlığı’’ kavramı size neyi çağrıştırıyor, sorusuna birden fazla seçeneği tercih ederek görüşlerini ortaya koymaktadırlar. Bu soruya verilen cevaplara ait bulgular şekil 6’da görülmektedir.

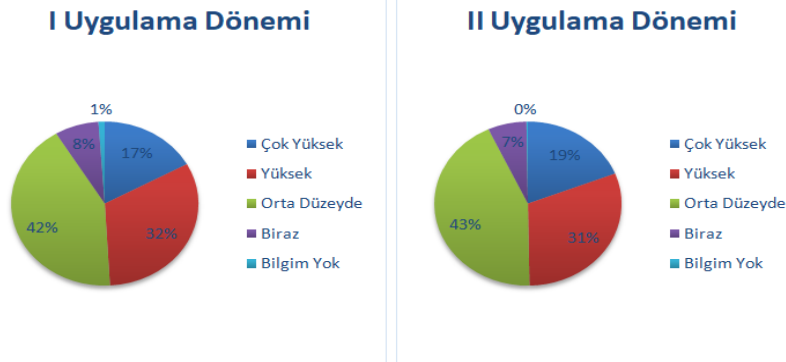

Şekil 6. Türk Dünyası Vatandaşlığı kavramı hakkındaki tanımlamalar

Şekil 6’da görüldüğü üzere katılımcılar I ve II uygulama dönemlerin her ikisinde de *aynılık ve benzerliklerden yola çıkarak ortak paydada hareket edebilme* seçeneğini en fazla oranda tercih etmişlerdir. Bu durum gençlerin TUDVA Projesi “aynılıklar ve benzerliklerden yola çıkma” amacıyla örtüşmektedir.

3. Türk Dünyası hakkındaki bilgi düzeyinizi nasıl değerlendirirsiniz?

Katılımcıların Türk Dünyası hakkındaki bilgi düzeylerini öğrenmek için “Türk Dünyası hakkındaki bilgi düzeyinizi nasıl değerlendirirsiniz” sorusu sorulmuş elde edilen bulgular yüzde olarak Şekil 7’de görülmektedir. Katılımcılar bu soruda tek seçenek seçebilmektedir.

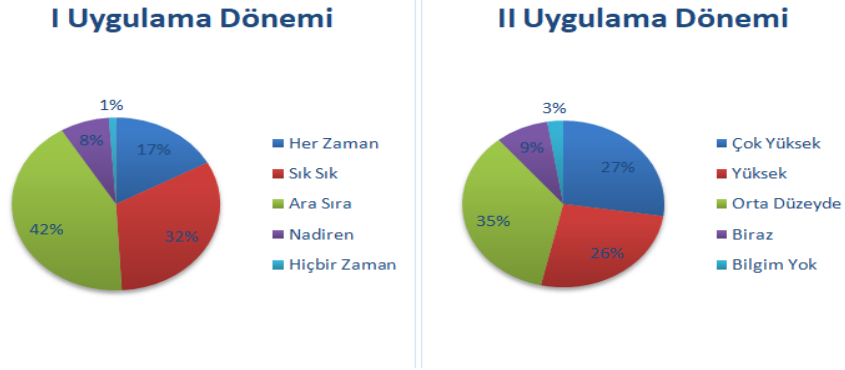
Şekil 7. Katılımcıların Türk Dünyası hakkındaki kendi bilgi düzeylerini değerlendirmesi

Şekil 7’de görüldüğü üzere I ve II uygulama döneminde de katılımcıların “Türk Dünyası hakkındaki bilgi düzeyinizi nasıl değerlendirirsiniz” sorusuna büyük oranda Türk Dünyası hakkında bilgi sahibi

olduğunu ifade eden cevaplar verdiği görülmektedir. Bilgi yok diyenlerin oranı yok denecek düzeydedir (% 1).

4. Çevrenizdeki insanlarla/arkadaşlarınızla Türk Dünyası ile ilgili konular hakkında sohbet eder misiniz?

Katılımcıların çevresindeki insanlarla sohbet ederken Türk dünyasının sohbet konusu olup olmadığı sorulmuş, elde edilen cevaplar yüzde olarak Şekil 8’de gösterilmiştir. Katılımcılar bu soruda tek seçenek seçebilmektedir.

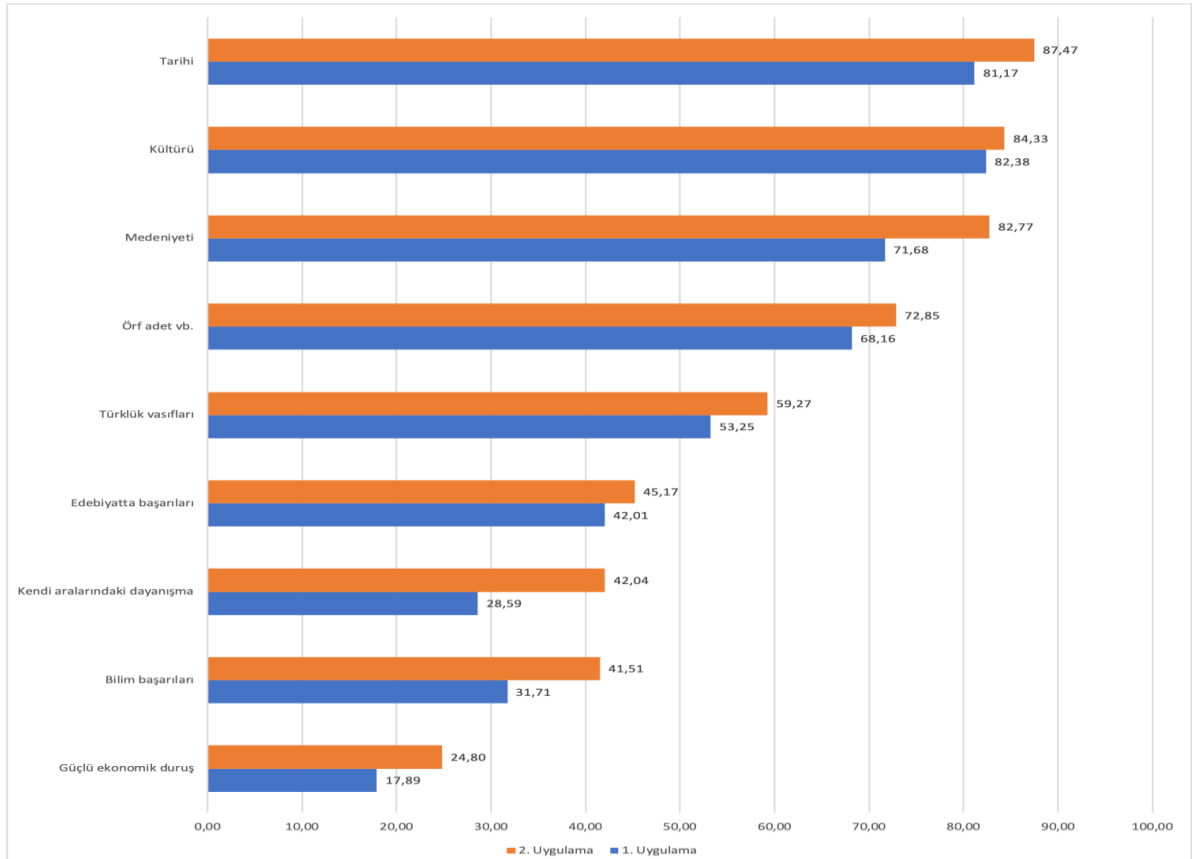

Şekil 8. Türk dünyası ile ilgili yakın çevresiyle iletişimde bulunma

Şekil 8’de görüldüğü üzere katılımcıların *her zaman ve sık sık* düzeylerinde Türk dünyası hakkında konuşup bilgi alışverişi yaptıkları görülmektedir. Katılımcıların Türk dünyasıyla ilgili sık oranda sohbet etmeleri aynı zamanda Türk dünyasını hayat felsefesi olarak benimsemeleri olarak da yorumlanabilir. Yakın çevreleriyle Türk dünyası hakkında konuşmayanların oranının % 4 olduğu görülmektedir.

5. Türk dünyasının en çok hangi özellik/leri ile övünüyorsunuz?

Katılımcılara Türk dünyasına ait hangi özelliklerle övündükleri sorulmuş olup elde edilen bulgular Şekil 9’da görülmektedir. Bu soruda katılımcılar birden fazla seçeneği işaretleyebilmektedirler.

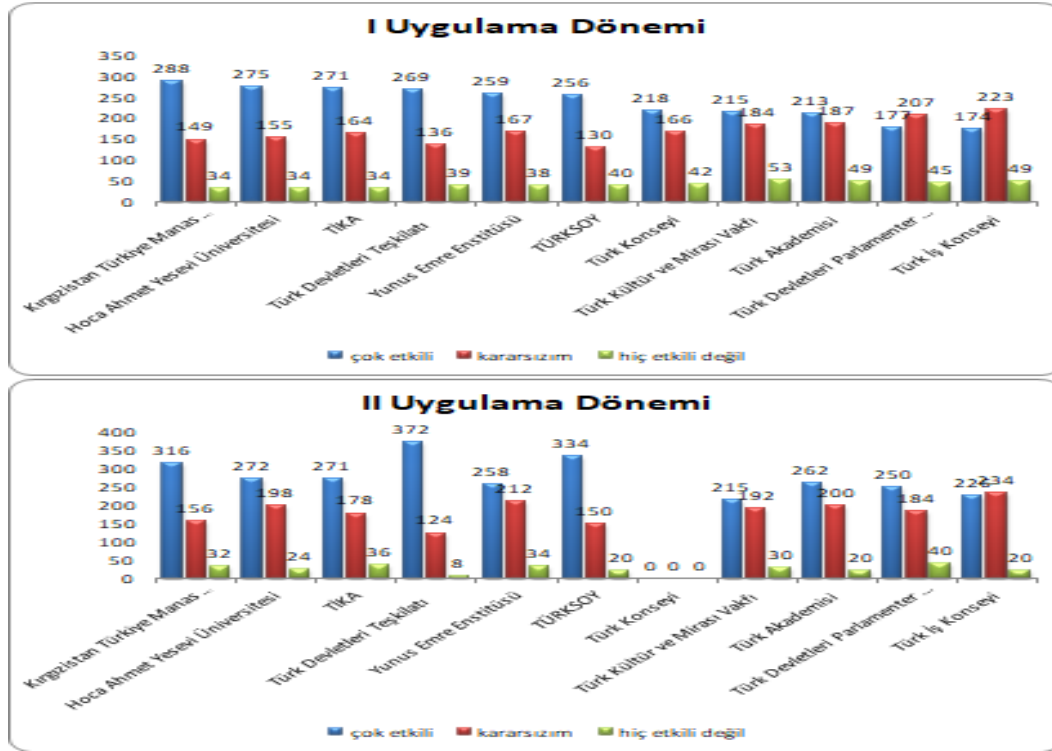

Şekil 9. Türk Dünyasına ait örf, âdet gelenek ve görenekler

Şekil 9'da görüldüğü üzere Türklük şuurunu ortaya çıkarmayı hedefleyen bu soruda I ve II uygulama döneminde katılımcılar Türk tarihi, kültürü ve medeniyeti ile övündüklerini ifade etmektedirler. İki uygulama döneminde de katılımcılar güçlü ekonomik durumu en az tercih etmişlerdir.

6. *Türk dünyası ile ilgili kurum ve kuruluşların etkililiği hakkında düşüncenizi lütfen belirtiniz.*

Katılımcılara Türk dünyası ile ilgili kurum/kuruluşların faaliyetleri ve bu kurum/kuruluşların etkililik düzeyleri hakkında soru yöneltilmiş, katılımcılar birden fazla kurum/kuruluş hakkında görüşlerini ortaya koymuşlardır. Bu soruda katılımcılar birden fazla seçeneği işaretleyebilmektedirler. Görüşlerinin toplandığı sorudan elde edilen bulgular Şekil 10'da görülmektedir.

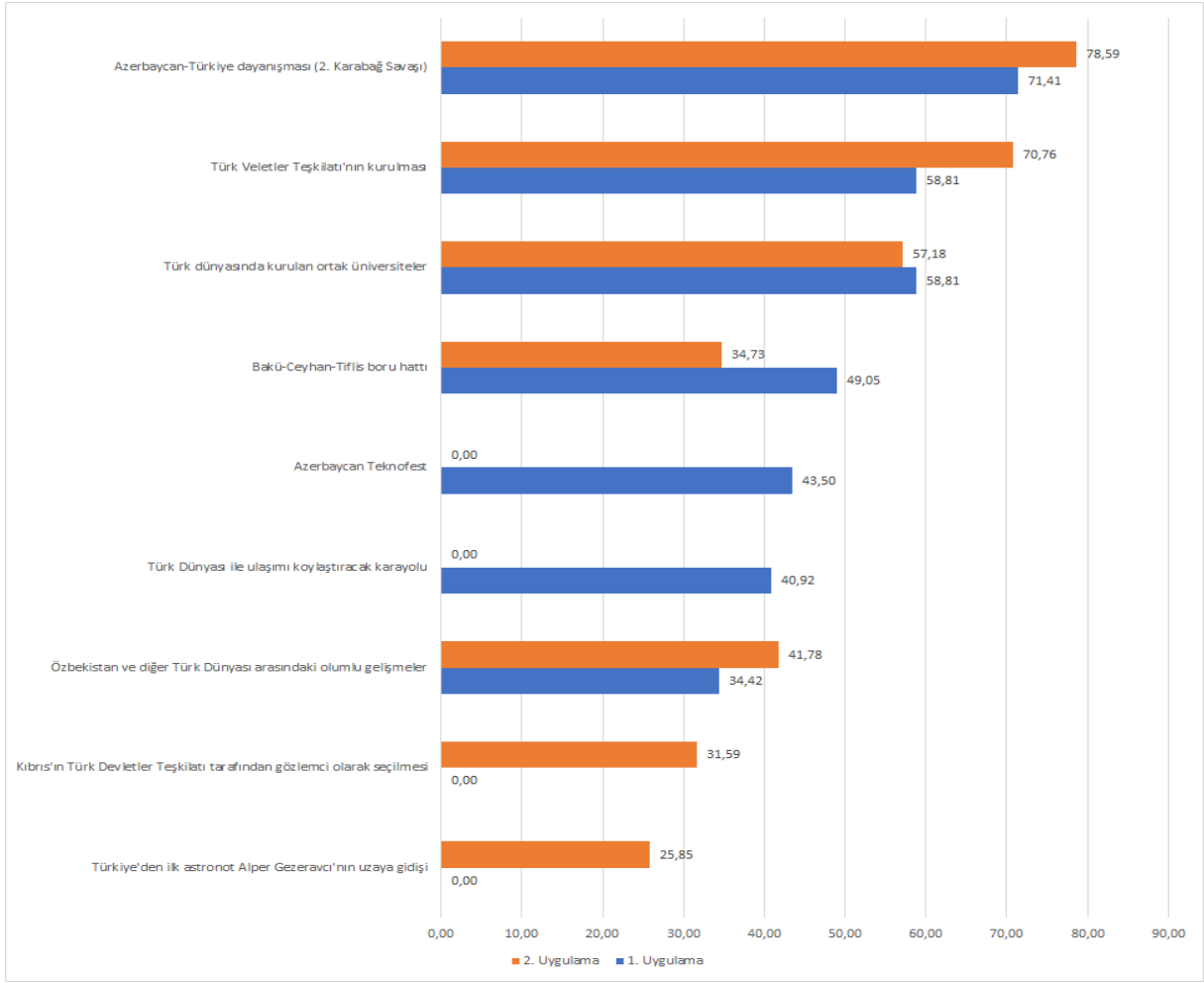

Şekil 10. Türk dünyası ile ilgili faaliyet gösteren kurum-kuruluşlara ait görüşler

Şekil 10'da görüldüğü üzere katılımcıların Türk Dünyası ile ilgili faaliyetlerde bulunan kurum ve kuruluşları genelde tanıdığı görülmektedir. I Uygulama döneminde Kırğızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi, TİKA; II uygulama döneminde ise Türk Devletleri Teşkilatı, TÜRKSOY ve Kırğızistan-Türkiye Manas Üniversitesi *çok etkili* olarak nitelendirilen ilk üç kurum/kuruluş olarak belirtilmektedir. Hiç etkili değil seçeneğinin çok etkili seçeneğiyle ters oranda dağılım gösterdiği görülmektedir. Burada bu anketi dolduran katılımcıların üniversite öğrencisi ve mezun olmalarının da göz önüne alınması gerekmektedir.

7. *Türk dünyasının birlikteliğine katkı sağladığına inandığınız son dönemdeki önemli gelişmeleri belirtiniz.*

Katılımcıların Türk Dünyası hakkındaki aktüel konulara olan ilgilerinin belirlenmeye çalışıldığı sorudan elde edilen bulgular Şekil 11'de görülmektedir. Bu soruda katılımcılar birden fazla seçeneği işaretleyebilmektedirler.

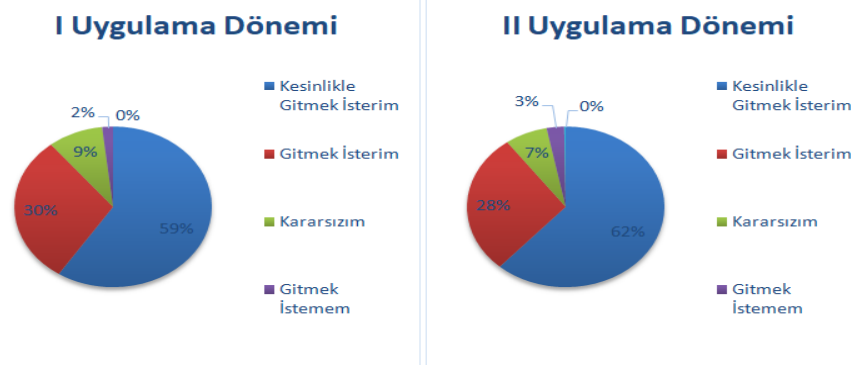

Şekil 11. Türk Dünyasında aktüel olayların belirtilmesi

Şekil 11'de görüldüğü üzere Türk Dünyası ile ilgili son dönemdeki en önemli gelişmenin I ve II uygulama döneminde de Türkiye-Azerbaycan dayanışması (Karabağ Savaşı) olduğu belirtilmektedir. Diğer olaylarla ilgili cevapların birbirine yakın olduğu da anlaşılmaktadır. Ayrıca II uygulama döneminde de güncel Türk Dünyasıyla ilgili olarak Kıbrıs'ın Türk Devletleri Teşkilatına gözlemci olarak katılması ve Türkiye'den ilk astronotun uzaya gitmesinin de önemli olduğu belirtilmektedir.

8. Türk dünyasındaki bir ülkeye okumak/çalışmak için gitmek ister misiniz?

Katılımcıların Türk dünyasına gitme isteklerinin belirlenmeye çalışıldığı sorudan elde edilen bulgular Şekil 12'de görülmektedir. Bu soruda katılımcılar tek seçeneği işaretleyebilmektedirler.

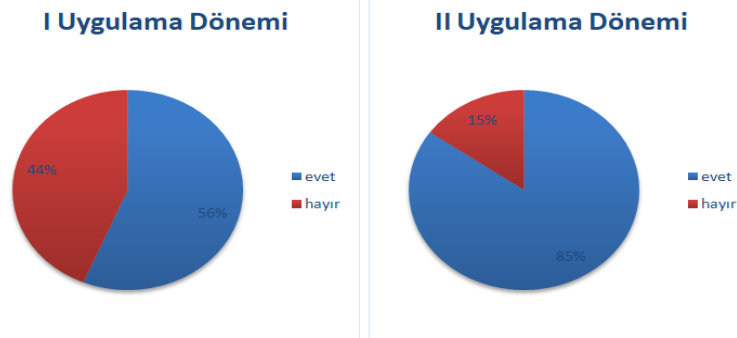

Şekil 12. Türk Dünyasına gitme isteği

Şekil 12'de görüldüğü üzere katılımcıların büyük oranda eğitim veya iş amacıyla Türk dünyasına gitmeyi istediği görülmektedir. Gitmek istemeyenlerin oranı sadece %2'dir.

9. *Şimdiye kadar Türk dünyasından herhangi bir ülkeye ziyarette bulundunuz mu?*

Katılımcıların Türk dünyasında farklı ülkeleri ziyaret edip etmediklerine ilişkin bilgiye ulaşmak için sorulan bu sorudan elde edilen bulgular Şekil 13'te görülmektedir. Bu soruda katılımcılar tek seçeneği işaretleyebilmektedirler.

Şekil 13. Türk Dünyasından herhangi bir ülkeyi ziyaret etme durumları

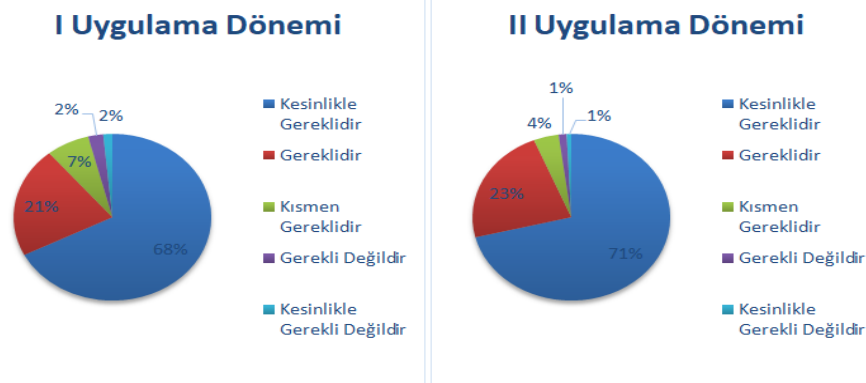
Şekil 13'te görüldüğü üzere katılımcıların her iki uygulama döneminde de büyük oranda başka bir Türk Dünyası ülkesini ziyaret ettiğini görülmektedir (%69).

İkinci Araştırma Sorusuyla İlgili Bulgular

Bu bölümde katılımcıların Türk dünyasının geleceğinin tasavvuruna ilişkin bilişsel farkındalıkları ve görüşleri ortaya konulmaya çalışılmaktadır. I ve II uygulama dönemleri verileri karşılaştırılarak bulgular sunulmaktadır. Alt sorulardan bazılarında katılımcılar birden fazla seçeneği, diğerlerinde tek seçeneği işaretleyebilmektedir. Bu durum ilgili soru ile bölümde belirtilmektedir. Elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

1. *Avrupa Birliği'ne benzer şekilde birçok Türk devletinin ortak paydada bir araya gelerek oluşturacağı bir Türk Dünyası Birliğinin kurulması gerekli midir?*

Katılımcıların Türk Dünyası Birliğinin kurulmasının gerekliliğiyle ilgili görüşlerini ortaya çıkarmaya çalışılan sorudan elde edilen bulgular Şekil 14'te görülmektedir. Bu soruda katılımcılar tek seçeneği işaretleyebilmektedirler.

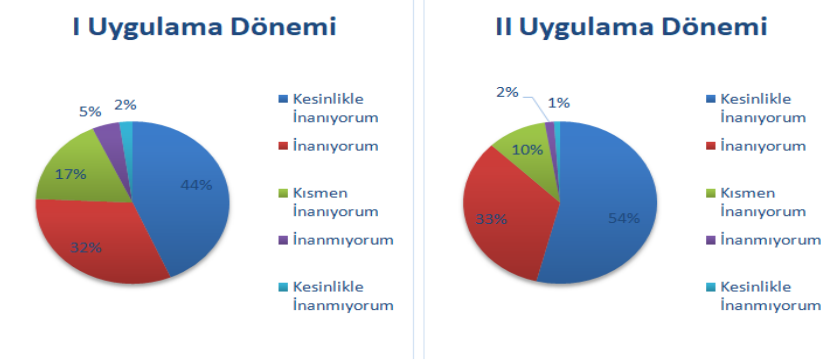

Şekil 14. Türk Birliğinin kurulmasının gerekliliğine ilişkin görüşler

Şekil 14'te görüldüğü üzere katılımcıların büyük çoğunluğu her iki uygulama döneminde de Türk Birliğinin kurulmasını kesinlikle gerekli görmektedir. Gerekli değildir, diyenlerin oranının % 1-2 oranında kaldığı belirlenmiştir.

2. *Türk Dünyası Birliği'nin kurulacağına ilişkin beklenti düzeyinizi puanlar mısınız?*

Katılımcıların Türk Dünyası Birliğinin kurulmasına yönelik inançlarının araştırıldığı sorudan elde edilen bulgular Şekil 15'te görülmektedir. Bu soruda katılımcılar tek seçeneği işaretleyebilmektedirler.

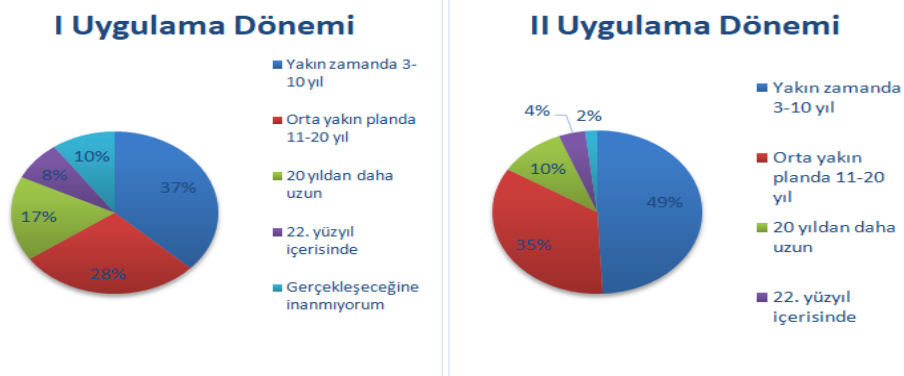

Şekil 15. Türk dünyası birliğinin kurulmasına ilişkin inanç

Şekil 15'te görüldüğü üzere katılımcıların büyük çoğunluğunun her iki uygulama döneminde de Türk dünyası birliğinin kurulacağına inandıkları olduğu görülmektedir (%76). Birliğin kurulacağına inanmayanların oranı %7'dir.

3. Türk Dünyası Birliği sizce ne zaman gerçekleşir?

Türk dünyası birliğinin ne zaman gerçekleşeceğine yönelik düşüncelerin belirlenmeye çalışıldığı soruda elde edilen bulgular Şekil 16'da görülmektedir. Bu soruda katılımcılar tek seçeneği işaretleyebilmektedirler.

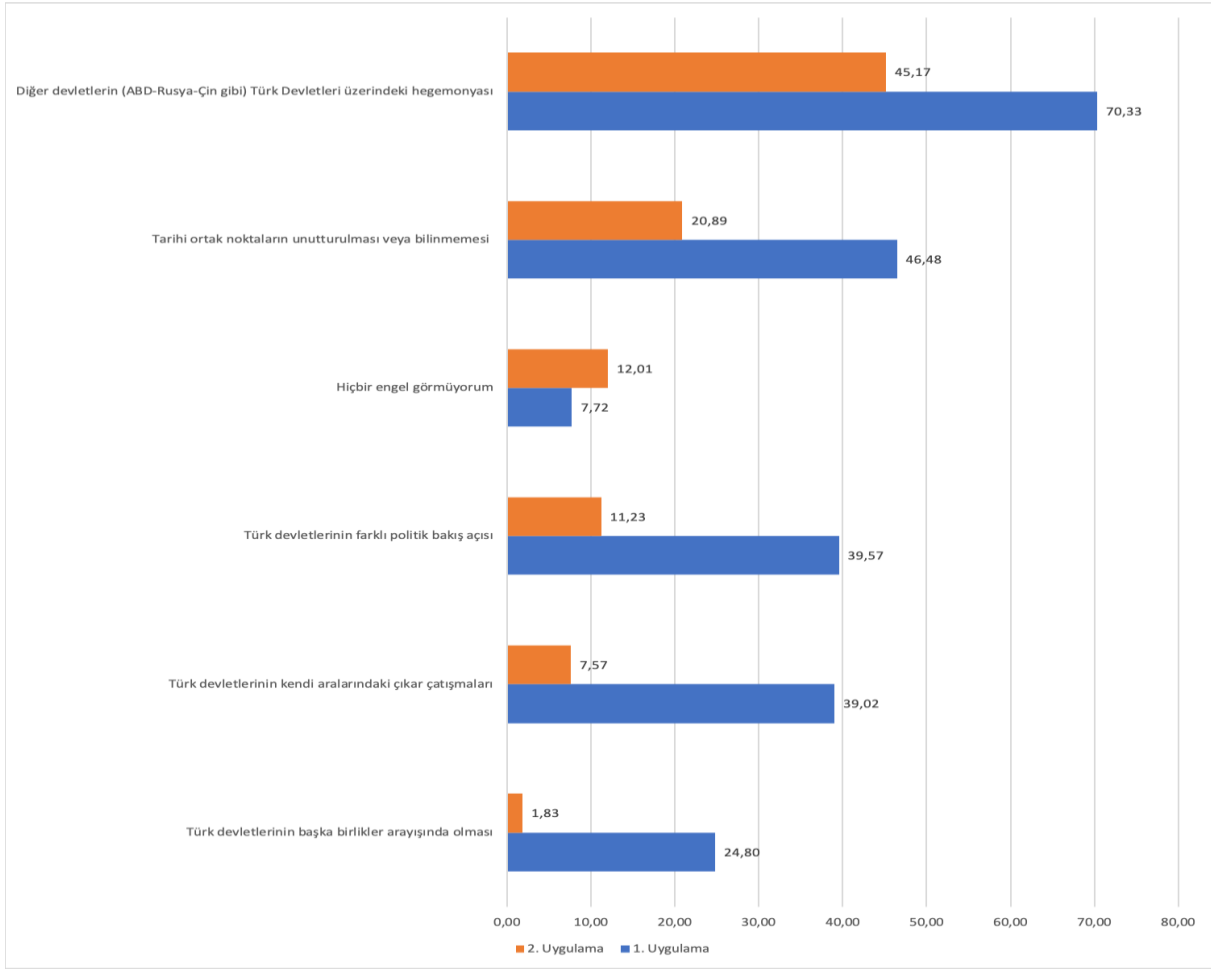

Şekil 16. Türk dünyası birliğinin ne zaman kurulacağına ilişkin inanç

Şekil 16'da görüldüğü üzere katılımcıların verdiği cevaplarda I ve II uygulama döneminde Türk Dünyası Birliğinin yakın zamanda (3-10 yıl arasında) kurulmasına inananların oranı %37 ve %49'dur. Bu birliğin orta yakın planda (11-20 yıl içerisinde) kurulacağına inananların oranı ise %28 ve %35'tir. Bu birliğin hiçbir zaman gerçekleşmeyeceğine inananlar ise %10 ve %2 oranındadır. İki uygulama dönemi arasındaki süreçte Türk Dünyası Birliğiyle ilgili yaşanan olumlu gelişmelerin bu inancı arttırdığı da söylenebilir.

4. Türk Birliğinin önündeki en büyük engeller nelerdir? (Birden fazla seçim yapabilirsiniz)

Katılımcıların Türk Birliği kurulmasının önündeki engeller hakkındaki görüşlerine ulaşmaya çalışılan sorudan elde edilen bulgular Şekil 17'de görülmektedir. Bu soruda birden fazla seçenek tercih edilebilmektedir.

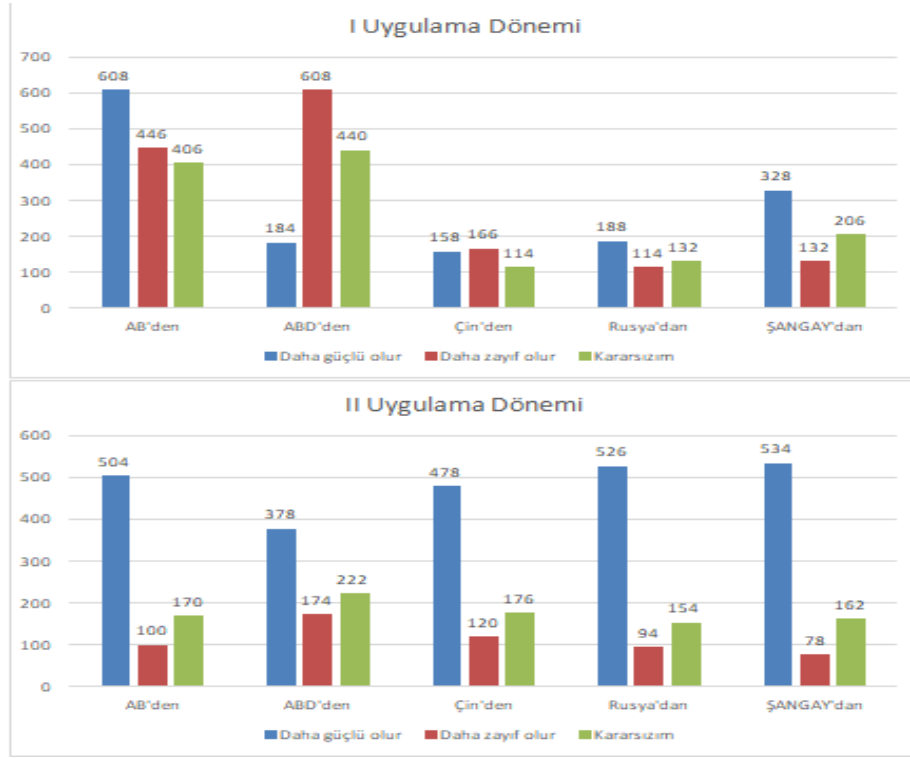

Şekil 17. Türk birliğinin kurulmasının önündeki engeller

Şekil 17’de görüldüğü üzere katılımcılar I ve II uygulama döneminde de Türk birliğinin önündeki en büyük engelin diğer büyük bazı devletlerin hegemonyası olduğunu ifade etmektedir. Türk birliğinin kurulmasıyla ilgili hiçbir engel görmeyenler seçeneği en az tercih edilen seçenektir. Bu sorunun cevabı Türk Birliğinin önündeki en büyük engelin Türk Dünyası dışından olması diğer bazı devletlerin tahakküm anlayışları olarak nitelendirilebilir.

5. Karşılaştırma yapılacak olursa “Türk Dünyası Birliği” kurulması halinde, aşağıdakilerin hangisinden daha güçlü veya daha zayıf olacaktır?

Katılımcılardan, kurulması halinde, Türk birliğini şu anda var olan birliklerle ve bazı devletlerle güç bakımından karşılaştırmaları istenmektedir. Elde edilen bulgular Şekil 18’de görülmektedir. Bu soruda birden fazla seçenek tercih edilebilmektedir.

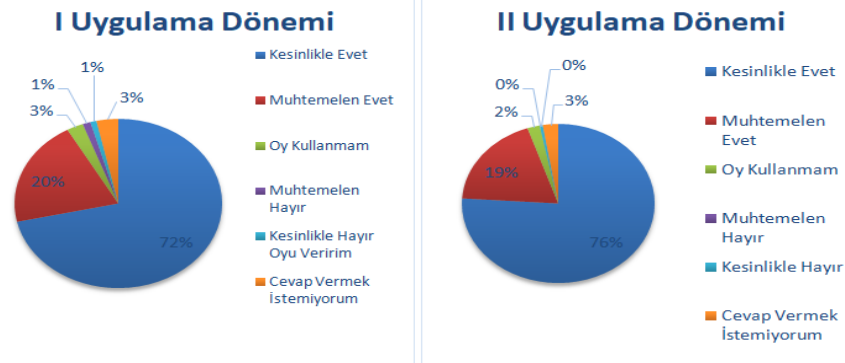

Şekil 18. Kurulacak Türk Dünyası Birliğinin var olan birliklerle kıyaslanması

Şekil 18'de görüldüğü üzere katılımcılar, kurulacak Türk Birliğinin, var olan birliklerden I ve II uygulama döneminde genelde daha güçlü olacağını belirtirken; II uygulama döneminde (I uygulama dönemindeki görüşün aksine) ABD'den daha güçlü olacağını belirtmektedir.

6. Ülkenizin Türk Dünyası Birliğine üye olması ile ilgili referandum olsa destekler misiniz?

Katılımcılardan, kurulacak olsa, Türk Birliği hakkında ülkelerinde referandum yapılacak olursa yapacakları tercihleri belirtmeleri istenmiştir. Elde edilen bulgular Şekil 19'da gösterilmiştir. Bu soruda katılımcılar tek seçeneği işaretleyebilmektedirler.

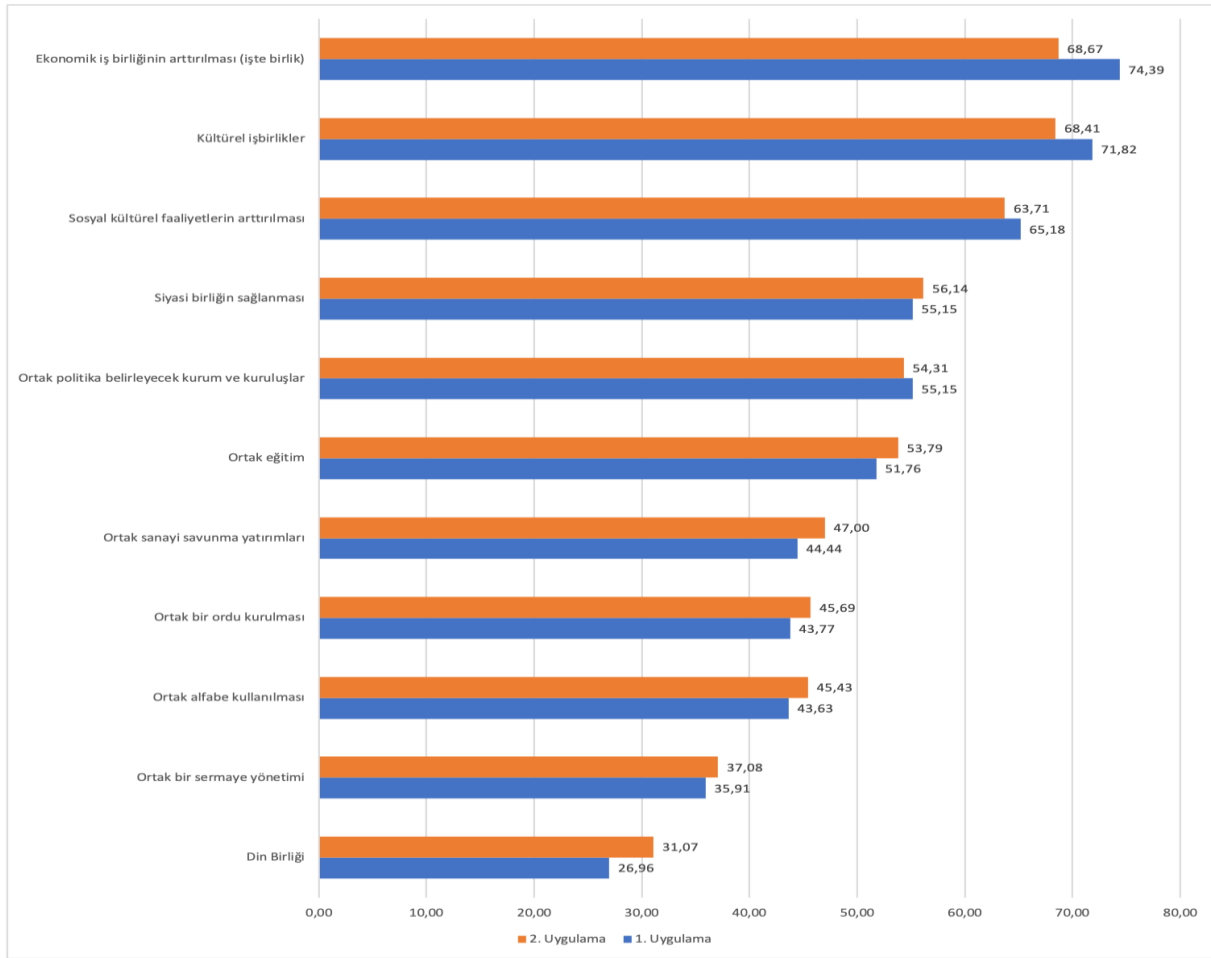

Şekil 19. Türk dünyası birliğinin kurulması durumunda yapılacak referandumda tutum

Şekil 19'da görüldüğü üzere katılımcılar I ve II uygulama döneminde büyük oranda (%92-%95) Türk Dünyası Birliğine ülkelerinin üye olması amacıyla yapılacak bir referandumda evet diyeceklerini belirtmişlerdir.

7. Türk Dünyasının geleceğinde başarı nasıl yakalanır? Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz

Türk Dünyasında başarının yakalanmasına yönelik katılımcı görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı soruda elde edilen bulgular Şekil 20'de görülmektedir. Bu soruda birden fazla seçenek tercih edilebilmektedir.

Şekil 20. Türk dünyasının geleceğinde başarılı olunmasını sağlayacak etkenler

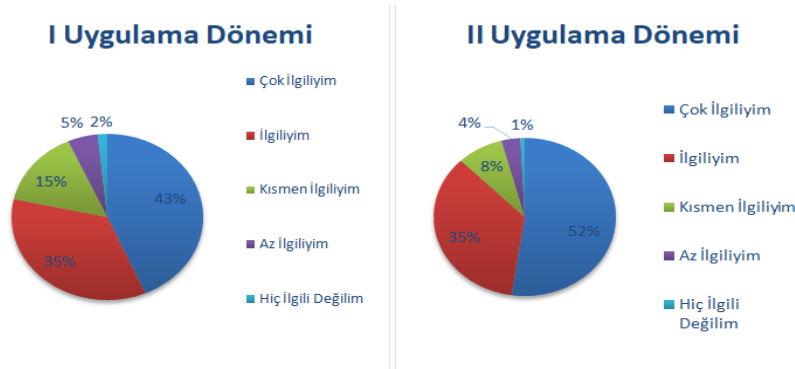
Şekil 20’de görüldüğü üzere katılımcılar, I ve II uygulama döneminde Türk Dünyasının başarısı için ekonomik, kültürel, sosyal ve kültürel faaliyetlerin artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Diğer seçeneklere verilen cevapların birbirine yakın olduğu da görülmektedir.

Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Bu bölümde katılımcıların TUDVA projesi hakkındaki tutum, görüş ve önerileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. I ve II uygulama dönemleri verileri karşılaştırılarak bulgular sunulmaktadır. Alt sorulardan bazılarında katılımcılar birden fazla seçeneği, diğerlerinde tek seçeneği işaretleyebilmektedir. Bu durum ilgili soru ile bölümde belirtilmektedir. Elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

1. Türk dünyası-TUDVA Projesine ilişkin ilgi düzeyinizi belirtiniz.

Katılımcıların Türk Dünyasına-TUDVA Projesine yönelik ilgilerinin belirlenmeye çalışıldığı soruda elde edilen bulgular Şekil 21’de görülmektedir. Bu soruda tek seçenek tercih edilebilmektedir.

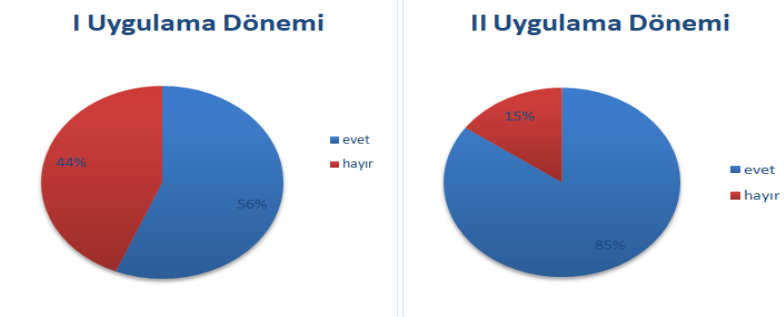

Şekil 21. Türk Dünyası ve TUDVA Projesine ilgi düzeyleri

şekil 21’de görüldüğü üzere katılımcılar I ve II uygulama döneminde büyük bir çoğunlukla (%93) Türk Dünyası ve TUDVA Projesine ilgilerinin olduğı ifade etmiştir.

2. *TUDVA Projesine dâhil olduğunuz mu?*

Katılımcıların TUDVA Projesine dahil olup olmadıklarının belirlenmeye çalışıldığı soruda elde edilen bulgular şekil 22’de görülmektedir. Bu soruda tek seçenek tercih edilebilmektedir.

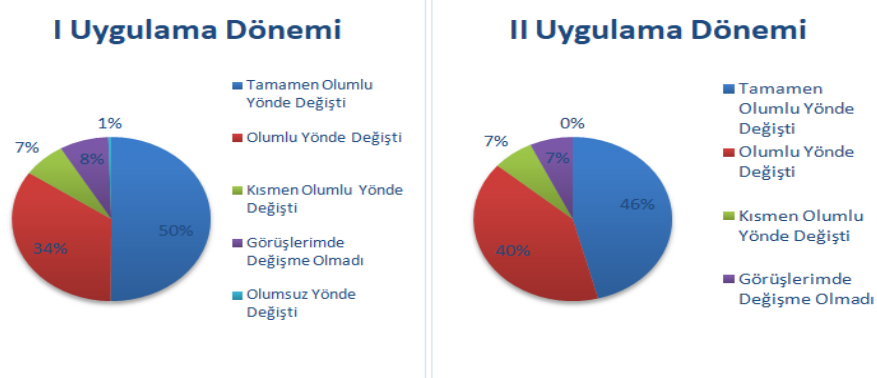

şekil 22. TUDVA Projesine katılım oranı

şekil 22’de görüldüğü üzere katılımcılar I uygulama döneminde %56’sının aynı zamanda TUDVA Projesi katılımcısıyken II uygulama döneminde bu oran %85’e çıkmıştır. Bu sorudan sonraki sorular TUDVA Projesine katılan kimselerin verdikleri cevaplardan oluşmaktadır.

3. *Türk Dünyası Dijital Vatandaşlığı projesi kapsamında aldığınız derslerde Türk Dünyası kavramına yönelik bakış açınızda bir değişme oldu mu?*

Katılımcıların TUDVA Projesinin Türk Dünyasına bakış açılarına etkisi olup olmadığının belirlenmeye çalışıldığı sorudan elde edilen bulgular şekil 23’te görülmektedir. Bu soruda tek seçenek tercih edilebilmektedir.

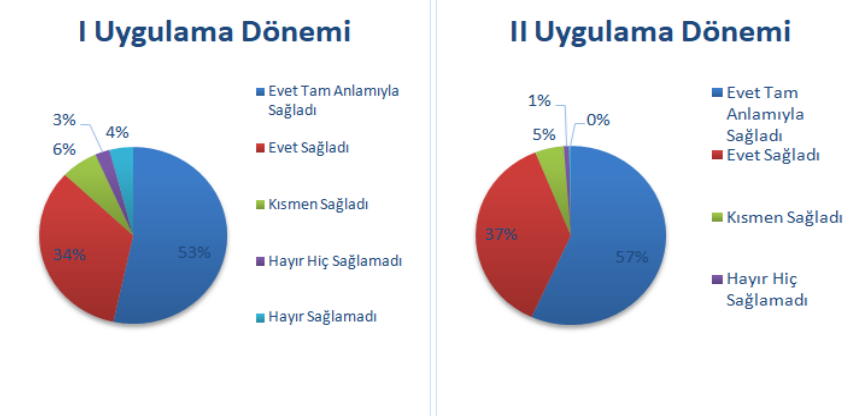

şekil 23. TUDVA Projesinin Türk Dünyasına bakış açısında değişiklik sağlayıp sağlamaması

şekil 23’te görüldüğü üzere katılımcılar I ve II uygulama döneminde TUDVA Projesinde aldıkları derslerin kendi bakış açılarını olumlu oranda değiştirdiğini belirtmişlerdir (%84). Olumsuz yönde etkisi olduğunu belirtenlerin oranının %1 olduğu görülmektedir.

4. *Türk Dünyası Dijital Vatandaşlığı projesi kapsamında aldığınız dersler, sizde Türk Dünyasının bir parçası olduğunuz düşüncesini sağladı mı?*

Katılımcılara TUDVA derslerinin Türk Dünyasına yönelik aidiyet duygusu sağlayıp sağlamadığı sorulmuş elde edilen bulgular şekil 24’te görülmektedir. Bu soruda tek seçenek tercih edilebilmektedir.

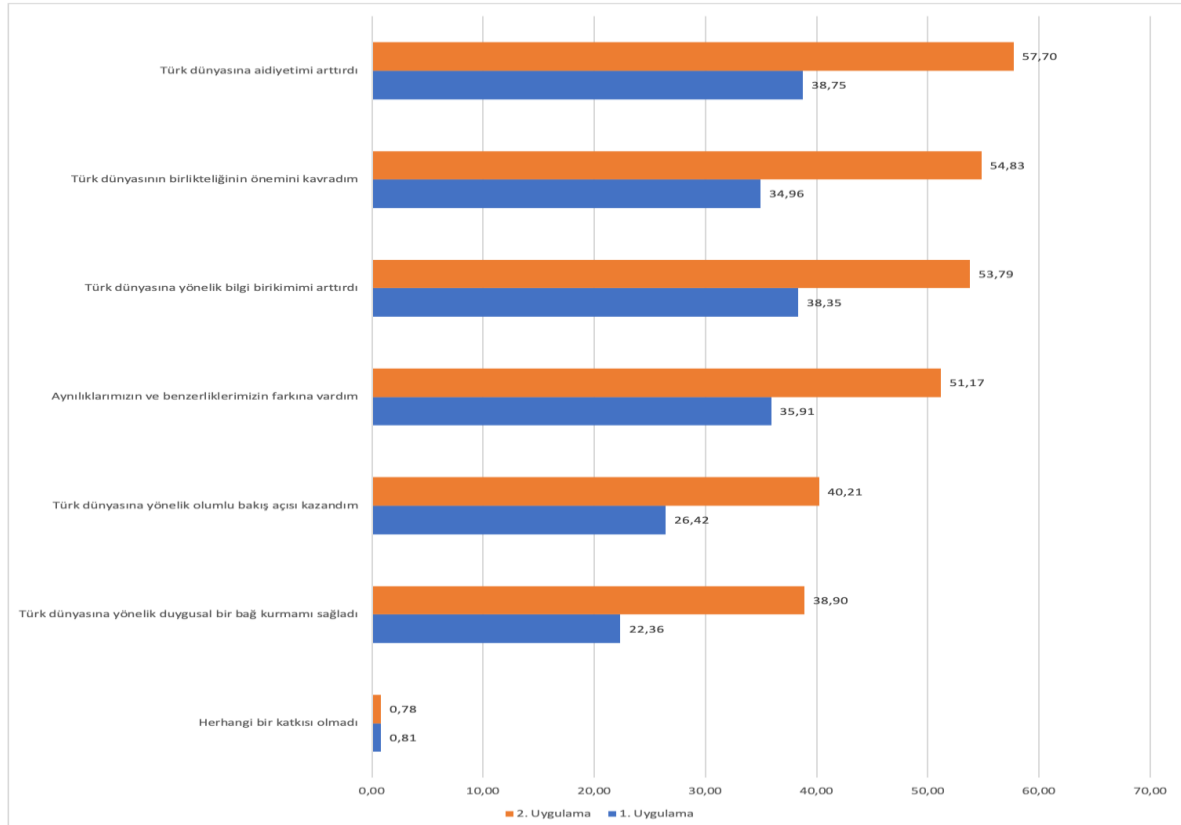

Şekil 24. TUDVA derslerinin, Türk Dünyasına aidiyet duygusunun artmasına katkı sağlayıp sağlamaması

Şekil 24'te görüldüğü üzere I ve II uygulama döneminde katılımcıların büyük bir kısmı (%93-%99) TUDVA Projesindeki derslerin Türk Dünyasının bir parçası olduğu düşüncesini uyandırdığını belirtmiştir.

5. *Türk Dünyası Dijital Vatandaşlığı projesi kapsamında aldığınız dersler size nasıl bir katkı sağladı?*

TUDVA Projesinin katılımcılara hangi yönde katkı sağladığının belirlenmeye çalışıldığı soruda elde edilen bulgular Şekil 25'te görülmektedir. Bu soruda birden fazla seçenek tercih edilebilmektedir.

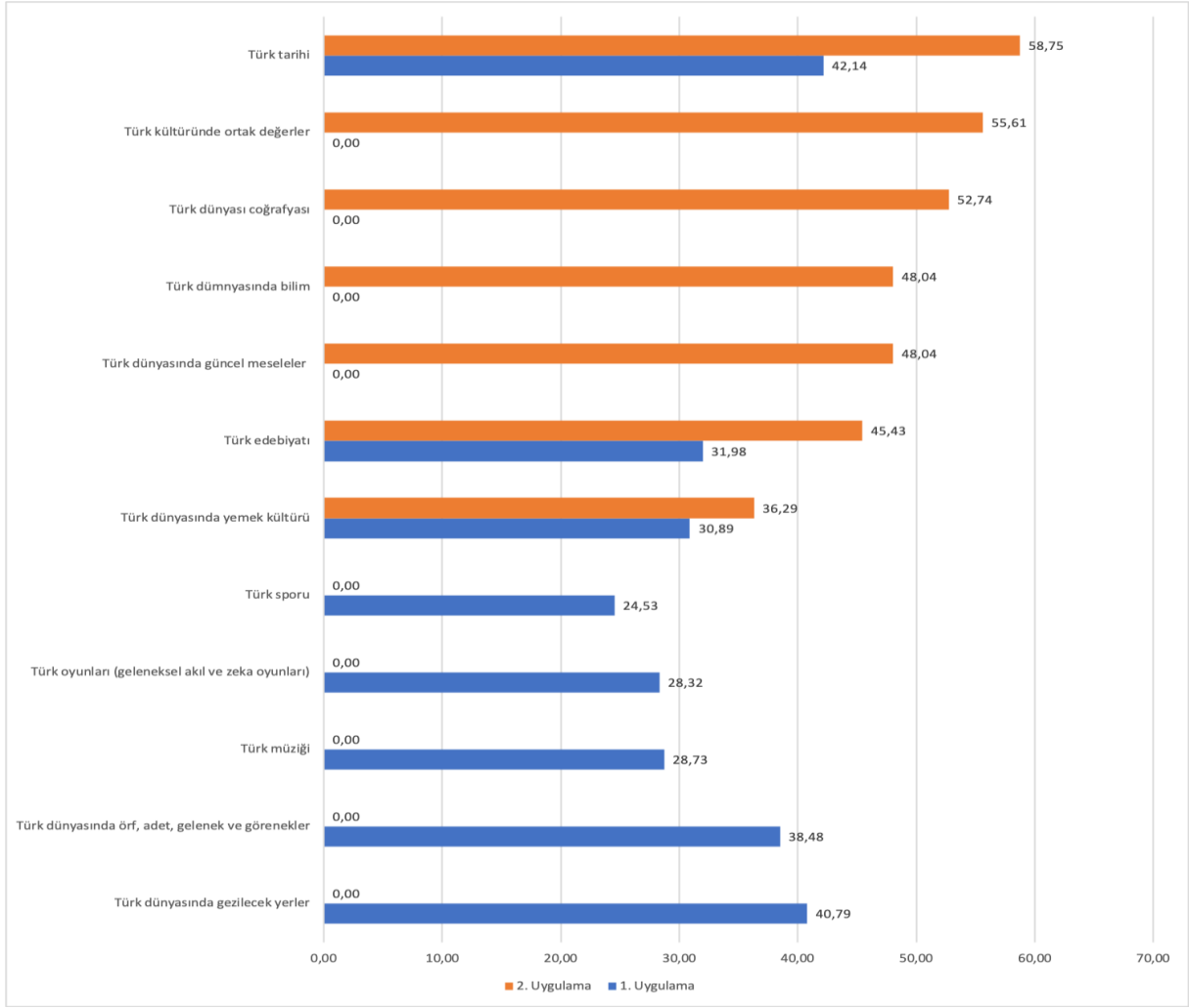

Şekil 25. TUDVA derslerinin hangi yönde katkı sağladığı

Şekil 25'te görüldüğü üzere I ve II uygulama döneminde katılımcılar TUDVA derslerinin kendilerine hangi alanlarda katkı sağladığını belirtmektedirler. Katkı sağlamadığını belirtenlerin oranının ise %1 olduğu görülmektedir. Bir diğer deyişle TUDVA Projesi katılımcıların Türk Dünyasına aidiyetini arttırmaktadır.

6. *TUDVA projesi kapsamında yapılan ders içeriklerinde hangi konularda bilgi edinmek istersiniz?*

Katılımcılara TUDVA Projesindeki ders içeriklerinde ilgilendikleri konular sorulmuş olup elde edilen bulgular Şekil 26'da görülmektedir. Bu soruda birden fazla seçenek tercih edilebilmektedir.

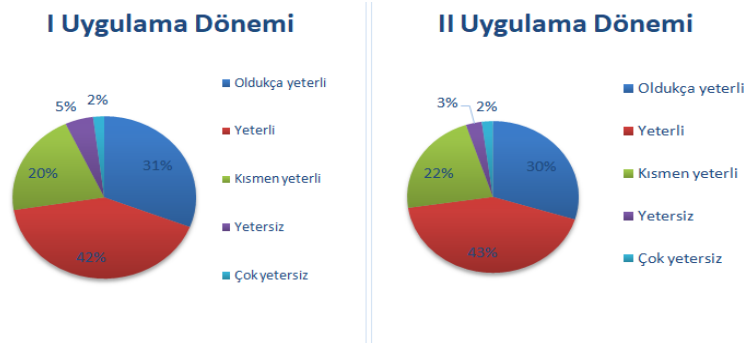

Şekil 26. TUDVA ders içeriğinde bilgi edinmek istenilen konular

Şekil 26'da görüldüğü üzere katılımcıların projeye katıldıkları dönemde gördükleri derslerden en çok ilgi duydukları ve daha fazla bilgi edinmek istedikleri ders konuları belirtilmektedir. I uygulama döneminde Türk tarihi, Türk Dünyası'nda gezilecek yerler ve Türk örf, âdet gelenek ve görenekleri konuları; II uygulama döneminde ise aynı konulardan Türk tarihi, Türk Dünyasında coğrafya; farklı olarak da Türk kültüründe ortak değerler konusu öne çıkmaktadır. Burada her iki dönemde de bazı derslerin içeriği birbiriyle örtüşmesine rağmen ders isimleri değişince I ve II uygulama döneminde katılımcılar farklı satırları seçmişlerdir.

7. TUDVA Projesi kapsamında yapılan duyuru/bilgilendirmeleri yeterli buluyor musunuz?

Katılımcıların TUDVA Projesi duyuru ve bilgilendirmeleriyle ilgili görüşlerine ulaşılmaya çalışılan sorudan elde edilen bulgular Şekil 27'de görülmektedir. Bu soruda tek seçenek tercih edilebilmektedir.

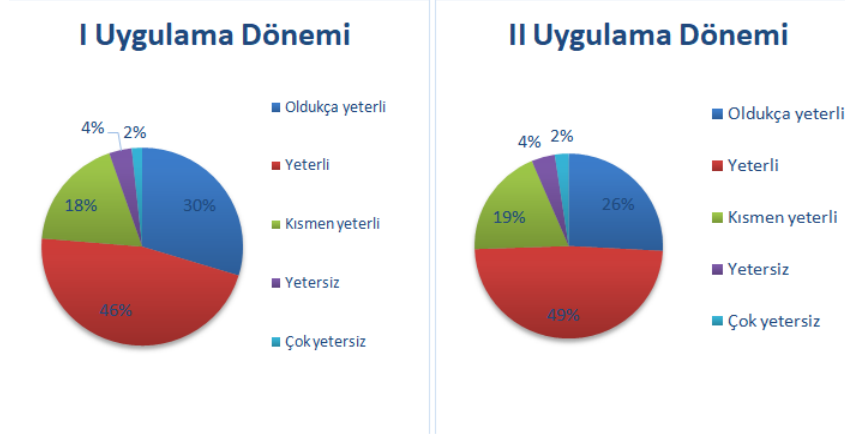

Şekil 27. TUDVA Projesi kapsamındaki duyuru ve bilgilendirmelerin yeterliliği

Şekil 27’de görüldüğü üzere I ve II uygulama döneminde katılımcıların büyük çoğunluğu (%93-%95) Proje kapsamında yapılan duyuru ve bilgilendirmeleri yeterli görmektedir.

8. TUDVA projesi kapsamında verilen eğitimler sırasında sorunlara ve eksikliklere müdahaleleri yeterli buluyor musunuz?

Katılımcıların TUDVA Projesi sırasında sorunlara ve eksikliklere müdahalenin yeterliliğiyle ilgili görüşlerine ulaşmaya çalışıldığı soruda elde edilen bulgular Şekil 28’de görülmektedir. Bu soruda tek seçenek tercih edilebilmektedir.

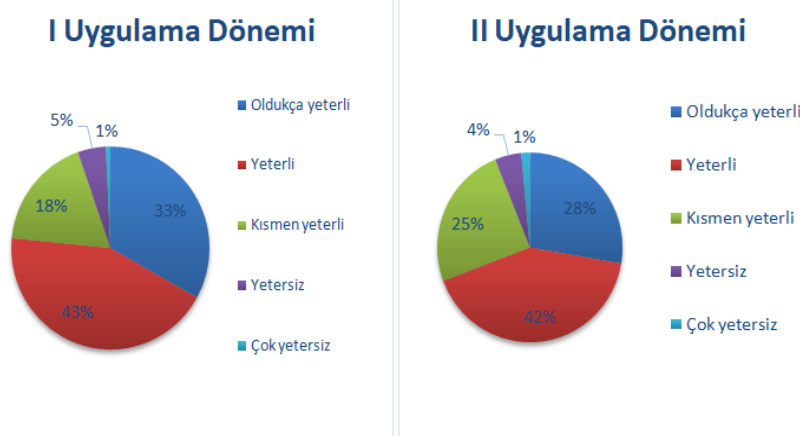

Şekil 28. TUDVA uygulamasında sorun ve eksikliklere müdahalenin yeterliliği

Şekil 28’de görüldüğü üzere I ve II uygulama döneminde katılımcıların büyük çoğunluğu (%94) TUDVA uygulamalarında sorun ve eksikliklere karşı yapılan müdahaleyi yeterli görmektedir.

9. TUDVA projesi kapsamında eğitimin verildiği dijital ortamı yeterli buluyor musunuz?

Katılımcıların TUDVA Projesinde kullanılan dijital ortamla ilgili görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı sorudan elde edilen bulgular Şekil 29’da görülmektedir. Bu soruda tek seçenek tercih edilebilmektedir.

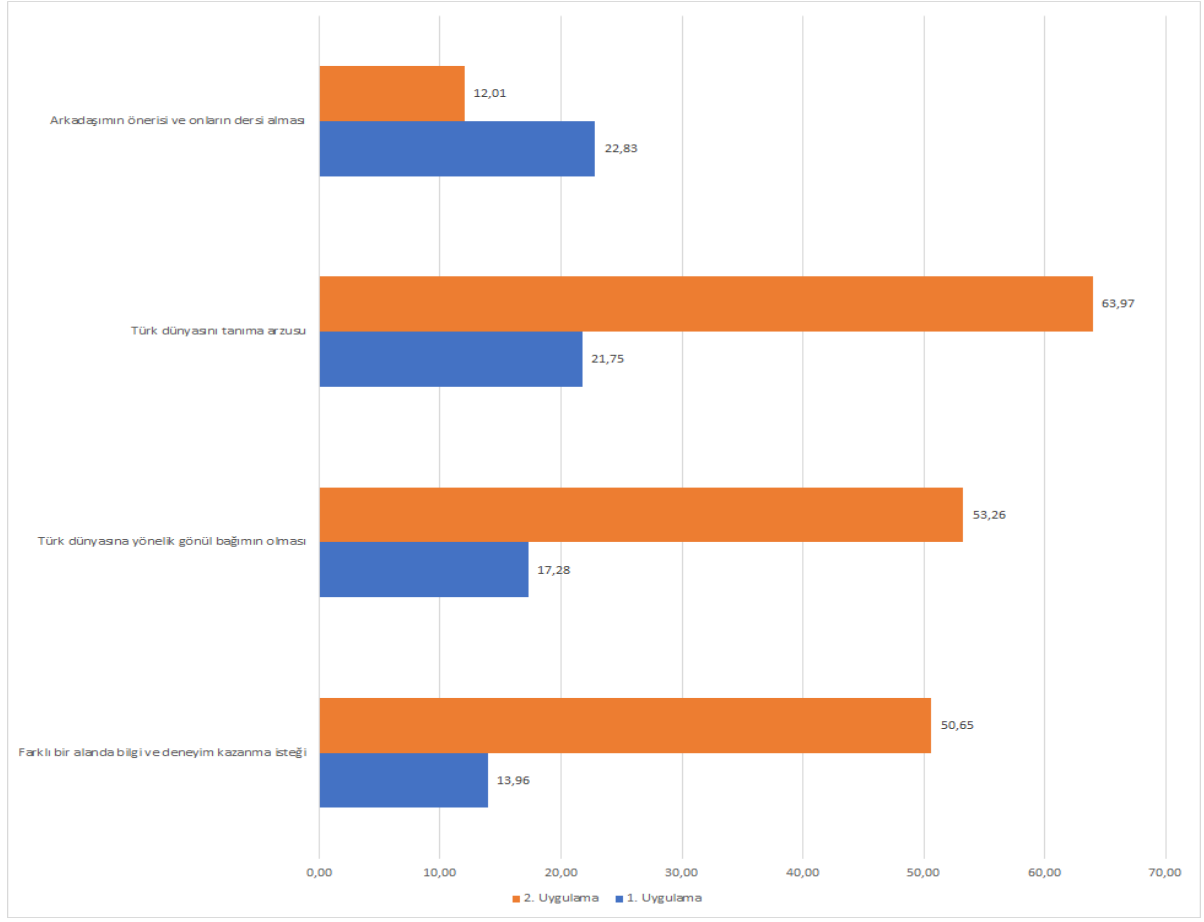

Şekil 29. TUDVA Projesinde kullanılan dijital ortamın yeterliliği

Şekil 29’da görüldüğü üzere I ve II uygulama döneminde katılımcıların büyük çoğunluğu TUDVA Projesinde kullanılan dijital ortamı (%94-%95) yeterli görmektedirler.

10. TUDVA projesinde yer alma sebebiniz nedir?

Katılımcıların TUDVA Projesine katılma nedenlerinin belirlenmeye çalışıldığı sorudan elde edilen bulgular Şekil 30’da görülmektedir. Bu soruda birden fazla seçenek tercih edilebilmektedir.

Şekil 30. TUDVA Projesine katılma nedenleriyle ilgili görüşler

Şekil 30’da görüldüğü üzere I ve II uygulama döneminde katılımcıların TUDVA Projesine katılma nedenleri arasında en fazla işaretleme I uygulama döneminde arkadaş önerisi için; II uygulama döneminde ise Türk Dünyasını tanıma arzusu için yapılmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Katılımcıların I ve II uygulama döneminde Türk dünyasının dün ve bugününe ilişkin bilişsel farkındalıkların yüksek ve görüşlerinin olumlu olduğu görülmektedir. Katılımcılar I ve II uygulama döneminde Türk tarihi denilince “*ortak Türk medeniyeti kökeni, dil birliği ve ortak tarih bilinci*”, Türk Dünyası Vatandaşlığı denilince “*aynılık ve benzerliklerden yola çıkarak ortak paydada hareket edebilme*”, Türk Dünyası hakkında “*bilgi düzeyi yüksek*”, “*yakın çevresiyle sık sık sohbet etme*”, Türk Dünyasının övündükleri konular hakkında “*kültür, tarih ve medeniyet*”, Türk Dünyasında öne çıkan kurum/kuruluşlar denilince “*Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi*”, Türk Dünyasında dikkatlerini çeken aktüel olay hakkında “*Karabağ Savaşında Türkiye-Azerbaycan dayanışması*”, yaşadıkları ülke dışında “*diğer Türk devletlerini ziyaret*”, ve “*başka Türk devletini ziyaret etme*” seçeneklerinin çok yüksek ve yüksek oranda tercih edildiği bulgularına ulaşılmıştır. Bir başka araştırmada Türk Dünyası kavramını tanımlamada *ortak Türk medeniyeti kökeni* seçeneğinin; Türk Dünyası Vatandaşlığı kavramını tanımlamada *Türk Dünyası fertlerinin aynılıkları ve benzerliklerinden yola çıkarak ortak paydada hareket edebilme* seçeneğinin en fazla işaretlenen seçenekler olduğu görülmektedir (Bay vd., 2017). Bu durum gençlerin TUDVA Projesi amacıyla örtüşmektedir. Gömeç (2015, s. 82) Atatürk’ün kastettiği “Yurtta sulh, cihanda sulh” anlayışında Musul ve Kerkük için mücadelesi, Hatay’ın Türkiye’ye katılması için verdiği çabaları da örnek vermektedir. Aynı zamanda TUDVA projesinin “Adriyatik”ten Çin Seddi’ne” bir “çoban ateşi” rolünü yerine getirebileceğini göstermektedir. Demirok ve Gülüm (2019) çalışmalarında benzer olarak Türk dünyasına ait gençlerin politik ve kültürel algılarının yüksek ancak farklı olarak ekonomik algılarının düşük düzeyde olduğunu belirtmektedir. Alım da (2009) gençlerin Türk Dünyasına yönelik bilgi düzeylerinin yeterli olduğu sonucuna ulaşmaktadır.

Katılımcıların I ve II uygulama döneminde de Türk dünyasının geleceğinin tasavvuruna ilişkin bilişsel farkındalıkların yüksek olduğu ve bu tasavvura ilişkin olumlu tutum ve görüşlere sahip olduğu

anlaşılmaktadır. Katılımcılar I ve II uygulama döneminde Türk Dünyası Birliğinin kurulmasını gerekli görmekte, bu birliğin kısa zaman diliminde gerçekleşeceğine yüksek oranda inanmakta ve bu konuda referandumda evet oyu vereceklerini belirtmekte, bu birliğin önündeki ilk engelin bazı devletlerin hegemonya anlayışından kaynaklandığını belirtmekte, Türk dünyasında başarı için ilk sırada ekonomik daha sonra kültürel ilişkilerin artması gerektiğini belirtmektedir. Bay ve arkadaşlarının araştırmasında ise farklı olarak başarılı olmak için eğitimin en yüksek oranda seçildiği görülmektedir. Gömeç de (2015) çalışmasında Türk birliği için sadece söylemlerde bulunmanın asla başarı getirmeyeceğini, kültürel işbirlikleri ve eğitime önem verilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Gömeç ayrıca TÜRKSOY, TİKA ve Ahmet Yesevi Türk-Kazak Üniversitesine düşen misyonun öneminden bahsetmektedir. Demirok ve Gülüm (2019) de benzer olarak Türk Dünyasında üniversiteler arasında kültürel, sportif ve bilimsel işbirliği yapılmasını önerirken Tetik (2017) çalışmasında ise işbirliğinin derinleşmesinde kurumsal işbirliği kadar söylem analizinin de önem taşıdığını, Alım da (2009) ikili ilişkilerde Türk devletleri arasında liderler düzeyinde ilişkilerin yetersiz olduğunu belirtmektedir. Ancak son yıllarda Türk devletleri nezdinde yapılan çalışmalar ve organizasyonların arttığı da bilinmektedir.

Katılımcıların TUDVA projesi hakkında olumlu tutuma ve görüşlere sahip oldukları anlaşılmaktadır. Katılımcıların (I-II uygulama döneminde) büyük bir çoğunlukla TUDVA Projesine ilgisi olduğu (%93) ve ankete katılanların zamanla TUDVA Projesinde katılımcı (%56-%85) oldukları anlaşılmaktadır. TUDVA Projesi ve derslerinin, katılımcıların büyük çoğunluğunun (%84-%86) Türk Dünyasına bakışını olumlu yönde etkilediği görülmektedir. TUDVA Projesinin Türk Dünyasına karşı aidiyet duygusunu arttırdığı ve olumlu katkı sağladığı da ifade edilmektedir. TUDVA Projesinde uygulamadaki bilgilendirmeler ve duyuruların (%93-%95), oluşan eksikliklere müdahalenin (%94) ve ders işlenişte kullanılan dijital ortamın katılımcıların büyük çoğunluğu tarafından yeterli görüldüğü anlaşılmaktadır. TUDVA projesinin katılımcılar üzerinde Türk Dünyasına yönelik olumlu etkilerini bu bulgulara görmek mümkündür.

Sonuç olarak gençlerin Türk Dünyasına ve Türk Dünyası Vatandaşlığına karşı bilişsel farkındalıklarının yüksek olduğu, olumlu tutum ve görüşe sahip oldukları anlaşılmaktadır. Türk Dünyası Birliği kurulması için beklentinin ve kısa bir zaman diliminde kurulacağına olan inancın yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Türk Dünyası Birliğinin önündeki engelin diğer büyük devletlerin hegemonyası olduğu belirtilmektedir. Türk Dünyası geleceğine yönelik başarıda ekonomik, kültürel ve sosyal aktivitelerin artırılması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu faaliyetlerde farklı coğrafyalarda yaşayan Türklerin “aynılıklar ve benzerliklerden” yola çıkılarak ortak paydada buluşmanın başarı oranını arttıracak da görülmektedir. TUDVA Projesine karşı ilgi oranının yüksek olduğu, Projenin katılımcılara Türk Dünyasına bakış açısında ve aidiyet duygularında olumlu katkı sağladığı anlaşılmaktadır. TUDVA Proje uygulamalarında eksikliklere müdahale, dijital ortam yeterli görülmektedir.

Alanda yeni araştırmalar tasarlayacak uzmanlara ve politika yapıcılara aşağıdaki hususları dikkate almaları önerilmektedir.

- Türk Dünyası ile ilgili kurum-kuruluşların faaliyetleri, eğitim-öğretim faaliyetleri ile ilgili araştırmalar yapılabilir.
- Türk Dünyasını kapsayacak şekilde organizasyonların sayıları artırılabilir.
- Türk Dünyası Birliğine yönelik algıların daha net ortaya konulmasına yönelik farklı alanlarda da araştırmalar yapılabilir.
- Türk Dünyasında “aynılıklar ve benzerlikleri” ortaya koyacak farklı araştırmalar da yapılabilir.
- Üniversitelerde Türk Dünyasına yönelik seçmeli ders eklenerek katılımı teşvik edilebilir.

Etik Beyan

“Gençlerin Türk Dünyasının Dünü, Bugünü ve Yarınların Tasavvuruna İlişkin Yaklaşımları” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Gerekli olan etik kurul izinleri 2024-01 Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 04.10.2024 tarih ve 2024-01 sayılı toplantısında alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmaya yazarlar eşit oranda katkı sağlamışlardır.

Çatışma Beyanı

Araştırma ile ilgili hiçbir kurum/kuruluş veya kişiyle bir çıkar ilişkisi bulunmamaktadır.

Not

Türk Dünyası Dijital Vatandaşlığı (TUDVA) Projesi kapsamında hazırlanmıştır. 09-12 Ekim 2022, Erzincan'da düzenlenen Uluslararası Türk Dünyası Sempozyumu'nda sunulan sözlü bildiriden geliştirerek hazırlanmıştır.

Kaynakça

- Alim, M. (2009). Coğrafya eğitimi ğrencilerinin Türk dünyası algıları (Atatürk niversitesi rneği), *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, (4)2, 574-586
- Alimbekov, A. (2002). Trktild elderdin Ortokpedagogikalyk murastaryn izild problemalary // OshMUnunzharchysy, *Psychology-pedagogyilmiderseriyasy*, (1)/2, 134-139
- Bay, E., Alimbekov, A., Mete, M., Cücük, E. ve Yokuş, E. (2017). Türk dünyası birliği algısı. *Gazi Akademik Bakış*, 11, 55-85
- Büyüköztürk ř. (2005). Anket geliştirme, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (3)2,133-225.
- Demirok, U. U. ve Gülüm, K. (2019). Üniversite ğrencilerinin Türk dünyası algısı. *TURAN: Stratejik Araştırmalar Merkezj*, 11(43), 72-81.
- Erol, M. S. (1999). *Hayalden Gerğe Türk Birleşik Devletleri*. İrfan Yayıncılık. s.59.
- Ersoy, A. F. (2013). Vatandaşlık: Yeni yaklaşımlarla vatandaşlık ve eğitimi. İ. Acun, B. Tarman ve E. Din (Ed.). *İnsan hakları demokrasi ve vatandaşlık eğitimi* içinde (69-90). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Gömeç, S. Y. (2015). *Türk cumhuriyetleri ve Türk toplulukları (5. Baskı)* Ankara: Akçağ
- Karaduman, H.,& ztrk, C. (2014). Sosyal bilgiler dersinde dijital vatandaşlığa dayalı etkinliklerin öğrencilerin dijital vatandaşlık tutumlarına etkisi ve dijital vatandaşlık anlayışlarına yansımaları. *Journal of Social Studies Education Research*, 5(1), 38-78.
- Karakaya, İ. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri. A. Tanrıgen (Edt.) *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Kitapçı, Z. (2001). *Yeni İşlam tarihi ve Türkler*. Konya: Dizgi Ofset
- Kafesoğlu, İ. (1999). *Türk milli kültürü*. İstanbul: Ötüken
- Sönmez, . F. ve Kocadağ nver, T. (2020). Dijital vatandaşlık ve sosyal bilgiler eğitimi. R. Turan & H. Akdağ (Ed.). *Sosyal bilgiler ğretiminde yeni yaklaşımlar-IV* içinde. Ankara: Pegem Akademi,
- şahin M. (1999). *Türk Tarihi ve Kültürü*, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- Taşkaya S. M. (2014). Sınıf ğretmeni adaylarının Türk dünyası algısı, *Researcher: SocialScienceStudies*, (2)2, 44-55
- Tetik, M. O. (2017). Türk dünyası ortak kimliği inşasında söylem stratejileri. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 17(1), 37-50.
- Topal, E. ve Sezer, A. (2016). Üniversite ğrencilerinin Türk Dünyası Coğrafyasına İlişkin Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 33, 96-113.
- Uçar F. (2007). *Dış Türkler*. Ankara: Fark Yayınları
- Türk Dünyası Dijital Vatandaşlık Projesi (TUDVA) www.tudva.org

EXTENDED ABSTRACT

The word "Turk" was first used during the Gktrks period and later became a general name for all communities of Turkish descent and speakers of the Turkish language. According to some, "Turkish World" is a geographical and cultural term used for all Turkish nations in the late 20th and 21st centuries. The geographical boundaries we define as the Turkish World include independent Turkish states (Turkey, the Turkish Republic of Northern Cyprus, Azerbaijan, Kazakhstan, Turkmenistan, Uzbekistan, and Kyrgyzstan), autonomous Turkish republics (such as East Turkestan, Tatarstan, Chuvashia, Bashkortostan, Sakha-Yakutia, Altai, Karachay, Gagauzia, Balkaria), and regions in other countries (such as Iran, Iraq, Syria, Afghanistan, and Balkan countries) where Turks live (Uar, 2007). Many recent developments have taken place in the Turkish World. At the Alma-Ata Summit on December 21, 1991, a decision was made to establish the Commonwealth of Independent States. Five Turkish states—Azerbaijan, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Uzbekistan, and Turkmenistan—declared their independence. Relations in cultural, diplomatic, and economic fields continue among the states and other kindred communities in the Turkish world. Despite encountering some negative situations, unity has naturally continued. Studies conducted with university students in Turkey have shown that young people's awareness of the Turkish World is low (Topal and Sezer, 2016). Despite divisions, it is very important for Turks, who share similarities and commonalities, to act together in fields such as education, culture, history, and economy, even though there is no territorial unification. İsmail Gaspiralı's motto, "Unity in Language, Thought, and Action," is crucial in this regard. Achieving Gaspiralı's vision relies on unity in education (Erol, 1999). One of the most important elements of unity in education is the development of common educational programs. The 21st century is a time marked by new debates on the concept of citizenship, influenced by globalization and technological transformation. New concepts such as "constitutional

citizenship, global citizenship, European citizenship, and digital citizenship" have emerged alongside Marshall's approach to citizenship (Ersoy, 2013, p. 70). Digital citizenship is broadly defined as the behavioral norms related to the use of technology. At this point, it is essential for the Turkish World to start implementing digital citizenship practices that will unite future generations. Digital citizenship initiatives in the Turkish World should be aligned with the idea of unity in education, as they will serve as a bridge to the future. This is crucial because digital citizenship in the Turkish World will be a guarantee of unity and solidarity among the Turkish nations, whose goals are now aligned, as the digital world eliminates boundaries. Although the foundations of the Turkish World Digital Citizenship (TUDVA) Project were laid earlier, it was implemented in the fall semester of 2021 under the leadership of Kyrgyz-Turkish Manas University. In the spring semester of 2022, Amasya University took over as the coordinating university for the TUDVA Project, and in the fall semester of 2023-24, İnönü University in Malatya became the coordinator under Azerbaijan's leadership. Nearly 20,000 applications have been submitted over the two semesters, and classes, discussions, and various activities and workshops have been conducted. The TUDVA Project has been integrated into the curriculum as a course at Kyrgyz-Turkish Manas University. Through the educational program developed within the TUDVA project, efforts are being made to enhance young people's ability to act on common ground in terms of similarities and commonalities rather than differences. Every young person from the Turkish World is expected to adopt the mindset of "We have similarities and commonalities; we are the same!" It is believed that presenting the current approaches of Turkish youth towards the Turkish World and its future will serve the goals of raising awareness about Turkish World Citizenship and facilitating the cognitive development of young people. The aim of this research is to determine the cognitive awareness, attitudes, and opinions of young participants from different regions of the Turkish World regarding the past, present, and future of the TUDVA project. In this context, the following questions have been explored: 1-What are the cognitive awareness levels and opinions of participants regarding the past and present of the Turkish World? 2-What are their cognitive awareness levels and opinions regarding the vision of the future of the Turkish World? 3 What are their attitudes, opinions, and suggestions about the TUDVA project? This research model is a descriptive survey model. In this study, the cognitive levels, perceptions, awareness levels, and attitudes of young participants involved in the TUDVA project regarding the Turkish World are examined, and their opinions and suggestions about the TUDVA Project are attempted to be revealed. The sample consists of TUDVA Project participants and volunteers from the Turkish World. The participants live in different geographical areas and Turkish regions. In the first application period, 1,466 individuals from 15 different regions of the Turkish World participated in the survey, while in the application period, 766 individuals provided their opinions. In total, 2,242 individuals (1,476 + 766) provided their opinions during the two periods of this research. A questionnaire was developed to reveal views on cognitive awareness, perception, and attitude. The questionnaire was prepared based on a literature review in the fields of Turkish World studies, social sciences, and educational sciences. The questions were reviewed in terms of scope, content, and language by a professor, two associate professors, and a doctoral faculty member from Turkey, Azerbaijan, and Kyrgyzstan, who are experts in the field. As a result of this review, the questionnaire was prepared with 27 questions in Turkish. The questionnaire included multiple-choice questions (single choice), multiple-choice questions (multiple selections), Likert-type questions, and yes/no options. The Turkish version of the questionnaire was translated into Kazakh, Kyrgyz dialects, and Russian by language experts. In the fall semester of 2023-24, the questionnaire was updated to reflect current events and other developments, and the second period of implementation took place. The results of the I ve II applications indicate that young people have a high level of cognitive awareness regarding the Turkish World and Turkish World Citizenship, as well as positive attitudes and opinions. There is a strong expectation for the establishment of a Turkish World Union, along with a belief that it will be established in a short timeframe. It has been noted that the primary obstacle to the Turkish World Union is the hegemony of other major states. The findings suggest that to achieve success for the future of the Turkish World, there is a need to increase educational, cultural, and social activities. It is also observed that focusing on "similarities and commonalities" among Turks living in different geographical areas will enhance the likelihood of meeting on common ground. The interest level in the TUDVA Project is high, and it has been found to positively influence participants' perspectives on the Turkish World and their sense of belonging. In the implementation of the TUDVA Project, it is considered that there is a need to address deficiencies, and the digital environment is viewed as sufficient. Experts designing new research in the field and policymakers are advised to consider the following points: • Research can be conducted on the activities of institutions and organizations related to the Turkish World, particularly concerning educational practices. • The number of organizations that encompass the Turkish World can be increased. • Studies can be undertaken to clarify perceptions related to the Turkish World Union. • Different research can be carried out to highlight the "similarities and commonalities" within the Turkish World.